

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 8 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczta u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 19.

A „vasminiszter“-nek a hálás utókor.

(b. i.) A főváros közönsége Magyarország egykori közlekedésügyi miniszterének, bellusi Baross Gábornak szobrát ma fogja leleplezni.

1892. év tavaszán lement a Vaskapuhoz meggyőződést szerzendő, hogy vajjon az általa kezdeményezett »nagy mű« halad-e oly gyorsasággal, amint azt az ő türelmetlen szelleme megteremteni akarta. Ez alkalommal áthült s mint a jó katona a tettek mezején lelte halálát 1892. évi május 8-án hátrahagyva családján kívül annyi sok megkezdett munkát, melynek méltó folytatójás befejezője ő lett volna — bellusi Baross Gábor. Halála miatt érzett nagy nemzeti részvét eredménye az a szobor, melyet az utókor emlékének megörökítésére állít fel a mai napon.

A hála szólal meg az utókorban a mai napon, az államférfi tevékenysége s a bámulat a »vasminiszter« jelleme és alkotásai iránt.

Mert aki úgy futja meg a gondviseléstől neki rendelt pályát s úgy végzi kötelességeit, hogy az előbbiben határozott, feltett célja vezérli, míg emebben törhetetlen akarat ereje, az mindnyájunk osztatlan bámulatát kelti fel. Azt mondjuk rá, amit ritkán van alkalmunk mondani,

határozott jellemű államférfi. Sehol annyi opportunismus, mint a politika terén s sehol oly sok megalkuvás a létező állapotokkal, sehol oly sok határozatlan jellem, mint éppen a parlamentair-nél. Sajnos, ez már napjainkban az undorig közönségessé kezd lenni s ha találunk egy oly politikust, aki habár a múlté is már, mindezekben felülemelkedett, emléket tiszteljük. A vasminiszter akaratereiben volt kiválóan nagy s ily tehetség nagy dolgokra volt képes.

Magyarország közlekedésügye nagy lépést tett Baross minisztersége alatt s jóformán alatta lettek lerakva azon alapok, melyeken Magyarország forgalma, ipara, kereskedelme modern jelleget nyert. Eszközei meg voltak hozzá, nem úgy mint a másik nagy nemzetgazdász gróf Széchenyi Istvánnak, ki félszeg korban s még hozzá nemzetietlen kormányférfiaktól alig tudta összekoldulni azt az anyagi segítséget, melylyel hazáját az anyagi elmaradottságból kikölkenthetette s társadalmilag is izgatott tehát, hogy egyet-mást elérhessen. Nagy anyagi eszközökkel rendelkezve amaz nevéhez közlekedésügyünk terén nagy alkotások fűződnek.

Az osztrák államvasutak vonalainak megváltása uraivá tett bennünket teljesen vasutközlekedésünknek. Ez magában véve nagy haladást jelent. Az állam hatalmas jövedelmi forrást nyert, mi pedig egységesen szervezett jó közlekedést. Ujabb haladás e téren a vasutdijszabás életre-

való rendezése, az u. n. zóna rendszer, mely a személydijszabást olcsóbbá tette. A külföld is tanulmány tárgyává tette e rendszert.

Ezek s a vaskapu ügye csak a főbek, melyek mind az ő tevékenységének eredményei de ebből még elhagytuk mindazon kisebb méretű, de mindazonáltal nagy jelentőségű alkotásokat, melyek a vasut, posta, távírda reorganizációjával állanak kapcsolatban.

Alkotásai, intézkedései kiválóan nemzeti irányban haladtak. Minden eszközt, ami a magyar nemzet iparának, kereskedelmének hasznára van, talán tulzott buzgalommal is használt fel. Ez a mi szövetséges helyzetünkben külbeavatkozást is vont maga után s a refakciak rendszerével, mely a magyar terményeknek szállítási előnyöket biztosított, fel kellett hagynia.

Szorgos tevékenységében meg is feledkezett arról, hogy az emberi erő, munkabírás nem csigázható végtelenig, meg is feledkezett arról, hogy más akarat is van a sajátján kívül. Hivatalnokait tulterhelte, tulszigorával, határozottságával pedig nem egyszer visszás helyzetbe keverte magát, de az elégedetlenkedőknek büszkén vethette oda, hogy a munka terén, szorgalom, kitartásban ő jár elől, őt kövessék.

Baross Gábor rendkívüli jellemét, becsületességét legékesebben — hagyatéka jelzi. Ő, akinek a kezein száz milliónál

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az imádság hatalma.

Irta: Mándoky Sándor.

Méltóságos köteleki Kötelky László ur császári és királyi kamarás, tartalékos huszár őrnagy és nagybirtokos, — athléta mellén keresztbe font karokkal, súlyos gondok nyomasztó terhétől mélyen barázdált homlokkal, komor, földre szegzett tekintettel, izgatottan járt fel s alá fejedelmi kényelemmel berendezett dolgozó szobájában.

A remek faragványokkal diszitett nagy íróasztalon s az egyetlen, óriási medvebőrrel letakart széles kereveten szanaszét szórva heverték a reggeli postával érkezett hírlapok és levelek.

A kastély homlokzatán négyet ütött az óra. Kötelky az ablakhoz lépett. Izzó homlokát odatapasztotta a hatalmas kristály táblához. — melynek jószágos hidege, — bár csak pillanatra is; — enyhet látszék nyujtani lázasan lüktető halántékának.

— Istenem, már négy óra és még mindig semmi hír. Ah e bizonytalanság kétségbeejtő s e szörnyű lelki izgalom az örülésbe visz!

Kinos tépelődéséből lódobogás zaja veri föl.

— Ah végre!

A kastélyt övező angolkert hóborította széles útján sebes vágatva kanyarodik az oszlopos főbejárat elé a közeli városból érkező lovász s a következő pillanatban, már kézbesítve a méltóságos urnak a várva-várt távirat.

Lázás izgatottsággal szakítja föl.

»Berlini kedvezőtlen hírek következtében buza ára két forinttal esett, különbözlet százezer forint. Sürgős intézkedést kér Méltóságod alázatos szolgája

Kovács.

Kötelky szemei előtt összefolynak a betük, elhomályosodik a világ, a távirat kihull reszkető kezeiből s az a büszke férfi egész lényében összeförve, — mint a kit villámcsapás ért, — megsemmisülve rogy az íróasztal előtt álló nagy karosszékre.

Vége . . . vége mindennek! . . .

A haldokló deczemberi napnak sárgás fénye bágyadtan szűrődik át a nagy kristályablakokon. A mind jobban és jobban halványodó sugarak még ott rezegnek, ott tánczolnak egy kis ideig a karraizai márvány kandalló homlokzatán büszkélkedő Kötelky ezimer szár-

nyas oroszlányán és ragyogó fantasztikus arabeszkjein; — aztán sorba elnyeli őket a kegyetlen alkonyat. — szürke homályba borítva a csillogó hóleple alatt csendes álmait alvó, dermedt téli világot.

Az alkony leszálltával kigyulnak a kastély elektromos lángjai. A dolgozó szoba faragott mennyezetén elhelyezett ivlámpának vakító sugár özöne nappallá varázsolja az esthomályt s fényes világa pillanatsnyi bódultságából magához téríti Kötellek urat.

Nem, — nem akarja — nem tudja elhinni a rideg valót. Elolvassa mégegyszer, — tiszter azt a szükszavu táviratot, utolsó reménysége halálos ítéletét . . .

— Ah! mintha annak a halvány lapnak minden vézna betűje egy-egy iszonyu óriás lenne, mely villogó pallossal kezében, ádáz dühhel rohan rá, hogy összetiporja, hogy megsemmisítse . . .

Iszonyodik tőlük. — A táviratot ledobja az íróasztalra és kétségbeesetten hajtja kezeibe a fejét.

Istenem! ma reggel még a reménység biztató sugarival ébredt. Hitte, hogy e kötés sikerültével rendezni fogja majd megrendült vagyoni állapotát; adósságai kifizetve, hitele változatlanul megtartva s így családjának jövője

Elismert legjobb minőségű kész
FEHÉRNEMŰEK.

Dr. Jéger-féle

alsóing és nadrágok.

Elegánsesőernyők, nyakken-
 dők, harisnyák és kesztyűk.

BECZKAY LAJOS

Nagyváradon, Szt.-László-tér

A „MENYASSZONY“-hoz.

Elegáns őszi téli kelmék,
 kitűnő minőségű
 vásznak,

ágyterítők, függönyök,
 kész női derekak (blousok.)

Selyem és téli kendők minden kivitelben,
 feltűnő olcsó árak mellett.

jóval többre menő üzletek fordultak meg, két fiára csak ötezer frtot hagyott. Özvegyének a nemzet törvényhozása kétszeres nyugdíjat biztosított, hogy tisztességesen megélhessen, gyermekeit pedig egykori tanára, a hercegprímás neveltette. Manapság alig talál e tekintetben követőre.

Mindezek elég rendkívüli motívumok az egyénben s méltók arra, hogy azt, aki ezeket magában hordja valami fensőbb lénynek tekintsük s érczen megörökített emlékét nemzeti nagyjaink közé sorozzuk.

Baross Gábor még egyszer igen nagy szolgálatot tenne a nemzetnek, ha szobra e sivar jelenben mindazokban a kitartás, vasakarát, szorgalom érzetét keltené, akik ma elmennek vagy hivatalos képviselőben, vagy önkényt a leleplezési ünnepélyre s ez alkalommal kétségkívül felidézük emlékükbé a nagy államférfi emlékét.

*

Az oly korán elhunyt nagy államférfi életrajza a következő:

Bellusi Baross Gábor szül. Pruzsinán, Trenesén vm. 1848. júl. 6., megh. Budapesten 1892. máj. 8. Iskoláit Léván és Esztergomban végezte, utóbbi helyen egyideig Vaszary Kolos volt egyik tanára. Jogi tanulmányai alatt egy ideig Pest városát szolgálta mint *diurnista*.

Mint katonának csak a *káplárságig* tudta felvinni élénken dokumentálva ezzel, hogy lehet valaki híres, tevékeny államférfi és szörnyen közepes katona.

Hazatérve, a megyei szolgálatban főjegyzőségig emelkedett és határozottsága által ifjú kora daczára a megyében nagy tekintélyre jutott.

A képviselőházban mint a puchói kerület képviselője jutott 1875. A szabadelvűpárt tagja volt és Tisza Kálmánhoz akkor is hű maradt, midőn a boszniai okkupáció miatt sokan elhagyták zászlaját. 1878. ő szerkesztette a válaszfeliratot, melynek éppen a boszniai kérdésre vonatkozó része volt nagy megtámadásoknak kitéve és mint előadó leginkább ő küzdött meg az ellenzékkel. Már akkor feltűnt sokoldalú tevékenysége és munkabírása által.

Kitartását s törhetetlen erélyét igen jól jellemzi a következő eset: Egyidőben egy borászati bizottság elnökévé választott, melynek tagja volt Szalay Imre, a kiváló borász is. Az elnök a bizottsági ülés megtartását 3 napon keresztül odázta el s a 4-ik napon tartott ülésen olyan előterjesztéssel állott elő, melynek szakszerűsége nagy feltűnést keltett a bizottság tagjaiban. A halogatás 3 napja bizony éjszakázással telt el, mely alatt az előadó a szakszerűséget szerezte meg.

Sokoldalúságát keményen igénybe vették a parlamenti bizottságok alakításánál s ő mindegyikbe szorgalmasan eljárta sőt neheztelt is egyik másik tag elmaradása fölött. Egy alkalommal az előző bizottsági ülés jegyzőkönyve nem volt elkészítve s ismerve Baross zsörtölődését, sokáig haboztak mikor azt fel kellett volna olvasni. Erre ő megunva a várakozást, egy tiszta lapot maga elé tartva, arról a múlt ülés formális jegyzőkönyvét olvasta le.

Elnöke volt a közoktatási bizottságnak, hol erélyesen szólalt föl a nemzeti nevelés és az állam jogai érdekében.

Leginkább mégis a közgazdaságnak akkor még meglehetősen parlag mezeje vonzotta. A legfontosabb kereskedelmi szerződéseknél, p. az 1878. Olaszországgal kötöttnek, ő volt az előadója.

A szabadelvűpárt egyik legmunkásabb tagjának, a kormány egyik legkipróbáltabb és legképesebb hívének ismerte már az ország, midőn 1883. elején a közlekedésügyi miniszterium államtitkárának nevezetett ki. Baross, aki egészen más pályára készült s aki csak a kiegyezési időben ismerkedett meg a művelt nyugattal, fáradhatatlan munkássága által csakhamar beleéltte magát e nehéz és annyi tanulmányt igénylő szak vezetésébe. Buzgalma és lelkiismeretessége már akkor épp oly ismeretes volt, mint szigorúsága és energiája a vele ellenkezők elnyomásába.

Midőn 1886. végén Kemény Gábor lemondása után miniszter lett, az akkori teljesen konszolidált parlamentáris viszonyok mellett azon népszerűséggel, amit nagyon ügyesen bírt megszerezni és táplálni, teljes erővel hozzáfoghatott a miniszterium egész szervezetének és

munkakörének átalakításához. Eleinte különösen a vasutak ügye foglalkoztatta őt, melyek közül mind többet szerzett meg az állam részére. E munkáját az osztrák-magyar-államvasutak óriási hálózatának átvételével tetézte be. Mint az ország minden részébe elható főközlekedési vonalak birtokosa, az állam már egységes vasuti politikát folytathatott. Baross legfontosabb alkotása e téren a ónadijszabályzás behozása, mely a szomszédos vidékek forgalmát olcsó árak által rendkívül megkönnyítette és másrészt a legtávolabbi vidékeket is a központhoz, Budapesthez fűzte.

A közlekedés- és közmunkaügyi miniszteriumnak 1889. elején kereskedelmivé való átalakítása Baross kezébe tette le az ország forgalmi és anyagi érdekeinek ápolását. E téren, hol nálunk mindig hiányzott a szakember és a hagyomány folytonossága, egy erős akaratu férfi is sokat tehet. B. törhetetlennek látszó munkássággal fogott feladata megoldásához. Céljául a hazai forgalomnak a külföldtől való lehető teljes függetlenítését, a hazai ipar produkciójának emelését és a kivitel lehető elősegítését tűzte ki. Erre a célra szolgáltak a gyáraknak nyújtott kedvezmények, a tengeri hajózás erősebb gyámolítása és különösen a magyar termelés szolgálatába helyezett vasuti díjszabás. A magyar áruknak a magyarforgalmi vonalokon nyújtott előnyök, az úgynevezett *refakciók*, erős felszólamlásokat idéztek elő Ausztria és Németország részéről, melyek az egyoldalú segélyezésben a vámszövetségek megsértését látták és B.-nak, bár ezt nyilvánosan beismerni vonakodott, a Bécsben 1890. végén tartott értekezleteken változtatnia kellett politikáján. Épp oly kemény küzdelmet idézett a *dunai gőzhajózási* társasággal szemben folytatott politikája. Ahol keze szabad volt, a közvélemény erős támogatásával alkotott, újított, alapított. Az ipari oktatás rendezése, a postai, távírdai, vasut tanfolyamok berendezése, a magyar kereskedelmi társaság alapítása mind tőle indult ki. És mint az országos ügyekben, úgy még aprólékosságban is megtett mindent a nemzeti munka fejlesztésére, gyümölcsözővé tételére.

Oly erős egyéniség, minő az övé volt, nem

biztosítva leend és a Kötely név régi fényében ragyog majd tovább. És ime! — E biztos nyereséggel kecsegtető spekuláczióknak szerencsétlen kimenetele egy csapással rombadönté reményesége szép fellegvárát. A hirtelen részakadt elszegényedés, az eddig csak hírből ismert, de most már ősi fészke kapuját döngető nyomoruság ádáz homálya egyszerre elnyelte a régi gazdagság, a megszokott pompa ragyogó fény sugarait. E váratlan csapás, e szörnyű esalódás megingatta hitét, megbénította akaraterejét, összezavarta gondolkodását, tönkretette egész emberségét és nyomában nem maradt egyéb semmi, semmi, csak a lelketől néma kétségbeesés — s talán az örök megsemmisülés dermedt, végnélküli sötét éjszakája . . .

A falu templomában elsőt harangoztak. — Szent Szilveszter napja van. — A sirba szálló esztendőnek utolsó alkonyán a jámbor keresztény az Isten házába megyen, hogy leborulva a Mindenható szent oltára előtt, szívből fakadó hálát rebegjen az ő szerelmes Atyjának az év folyamán vett áldásokért, — kisdje a jövődőre is malasztos kegyelmét; vagy szent valásának vigasztaló igéiben keressen lelke fájdalmára enyhítő balszámot s a szenvedőknek tett örök ígéretekben merítsen erőt és bátorságot a mulandó keservek, a földi megpróbáltatások, a koporsó zártával megszakadó nyomoruság békóinak békességes elviselésére . . .

De hát ha hallotta is, mit törődött Kötely akkor azzal a haragszóval. Az ő nagyot esalódott lelkét egészen elfoglalta, teljesen magáévé tette az anyagi tönk, az elszegényedés

rémis gondolata. — Azt se vette észre, mikor a felesége a szobába lépett.

Az a bájos fiatal asszony pedig, midőn meglátta az íróasztal fölül hajlott férjének komor, fájdalomdukt arcát, — egy pillanatra megállt az ajtóban, — két titkos könnyecpet törölt ki szépséges szeméből; — aztán, — mintha mit se tudna, nyugodtságot parancsolva anyagi vonásainak, — az urához lépett és vállára tette a kezét.

— László, — zavartak talán?

Kötely még e gyöngéd érintéstől is összezerezte; de megpillantva a felesége nyugodt arculatát, hogy elpalásolja előtte lelkének háborgó viharát, mosolyra vontja ajkait. — Csakhogy az az erőitett mosoly keserű, nagyon keserű vala a szerető hitves lelkébe látó szemében.

— Ah dehogy. — Egy kissé elgondolkoztam. — Parancsolj talán?

— Csak kérek. — Laczika és a kis Margit minden áron velem akarnak jönni a ma esti hálaadó isteni tiszteletre; ha nem ellenzed, akkor magammal viszem őket.

— Miért ellenezem?

— Ugy-e bár édes, te is elkisérsz minket és régi szokásunkhoz híven, a jó öreg papbácsihoz is hemegyünk, boldog új évet kívánni?

— Bocsáss meg kedves Stefanim; de ma honmaradok. Még egy igen fontos ügyben kell rendelkeznem, melyet holnapra nem mulasztathatok. — Csak menjetek ti magatok. — A pap bácsinál mentsd ki elmaradásomat holnapig; — ma pedig imádkozzatok értettem is.

— László, — az év utolsó estéje ez. Bár mindenkoron, de különösen ma, — ma mindnyájunknak van kikért imádkoznunk; van miért hálát adnunk a mi jóságos Istenünknek; van mit kérnünk tőle. És egyedül csak neked és éppen ma, — ma ne lenne szükséged az imádság bátorító vigaszára?

Kötely rosszat sejtve, izgatottan ugrott föl helyéről és tágra nyílt szemekkel, kérdőleg tekintett a feleségére.

A szerető hitves pedig oda borult a férje kebelére és mint repkény a büszke sugarat, — gyöngéd karjaival körülfogta széles vállait és mélységesen a szemébe nézett.

— Szegény, szegény férjem tudok mindent, — mindent!

— Stefani!?

— Igen, — mindent! — — — László, — a mi esetünk nem az első, nem is az utolsó. Gazdagok, nagyon gazdagok voltunk; — de a gondtalan jólét, a megszokott fény és pompa, a sokaktól irigyelt vagyon szétfoszlott mint a ködlepél és ma, — ma szegények vagyunk; — anyagilag tönkrementünk.

— Szegények vagyunk; — anyagilag tönkrementünk — való igaz. — De hát kitől tudod te mindezt?

— Uradalmi jogtanácsosunktól, ki egyenes parancsomra körülményesen értesített minden nagyobb veszteségről, mely vagyonunkat — részben önhibánkon kívül; — alig két év alatt teljesen fölemészttette.

— Ugy van, — önhibánkon kívül és épp ennek tudata az, mi lesújt, mi kétségbeeszt! Ha-

tért ki utjából a felmerülő nehézségek miatt, akár viszonyokból, akár személyektől eredtek azok. Szerette, ha *vaskapu miniszternek* mondták. Nemcsak szakja vezetésében mutatta ki erélyét, hanem a *belügyminiszteriumban* is, amelyet egyideig saját miniszteriumával vezetett. Az elért sikerek, a közvélemény bálványozása, a sajtó hízlekedése egyre türelmetlenebbé tették az őt érő támadásokkal szemben. Így történt, hogy a Magyar Hírlap eladását a vasuti állomásokon eltiltotta, miáltal jogkörét kétségkívül túllépte (1891 őszén.)

A vasuti politika teljes kifejtése mellett utóbbi időben különösen a *Vaskapu* szabályozása érdekelte őt. Ez internacionális jelentőségű nagy munka előkészületeit maga vezette és 1892. márcz. személyesen is elment a Duna szorosát átalakító munkálatok megtekintésére. Itt meghült, betegen tért vissza s minthogy magát még kevésbé kímélte, mint másokat, nemsokára áldozatul esett az erős szervezetét aláadó kórnak.

A halál őt munkásságának, dicsőségének tetőpontján érte. Halála hírére és temetésénél kitünt, mennyire szívébe zárta őt a nemzet. És valóban hazafias, tiszta gondolkodású, cél-tudatos és tevékeny, fáradhatatlan munkássága által egyike az új korszak legkiválóbb alakjainak. Még tévedései: a nemzeti előítéletek előtt való meghajlása, a népszerűség keresése is hozzájárultak ahhoz, hogy emléket dicsőség nimbusza övezi.

Az ecsedi láp.

A mult napokban *Ivánka* Oszkár beszéde alkalmával a *Magyarország* és a *Hazánk* egyet mást irtak *Tisza* István gróf pénzügyi és közgazdasági működéséről. Többi közt szóba került az ecsedi láp ügye is. Erre vonatkozólag gr. *Károlyi* Tibor a következő levelet küldi az M-g-ban:

A Magyarország november 15. számában, az *«Ecsedi láp lecsapoló társulatról»* valaki téves adatokat közölt. Mint a társulat elnöke, kérem a következő helyreigazítások közlését: A társulat megalakulását én létesítettem, a szabályozást az érdekeltséggel én vittem keresztül. A felelősség engem illet. Eljs vállalom.

nem, hisz minden tervemnek, minden számításom és cselekedetemnek, csak egy indító oka, egy közös célja vala: a ti boldogságtok változatlan megtartása, a ti jövődötök teljes biztosítása. De terveim meghiusultak, — céltom rombadőlt és ma, ma koldus vagyok és titeket is azokká tettelek.

— Én édes hitvestársam, mentsen Isten, hogy csak egyetlen szóval is szemrehányást tegyék neked. Nem, nem, sőt ellenkezőleg — az én kötelességem vigasztalni és bátorítani téged sulyos megpróbáltatásunk keserves napjaiban. László, — a szent oltár előtt esküvéim, hogy holtomig és holtodig, soha és semminemű szükségben el nem hagylak; hogy minden örömet és minden bánatot megosztok veled; hogy mindenkor, minden körülmények között a te hűség és szerető hitvestársad leszek. Ő a tanum reá, hogy megtartottam esküvésemet, s hogy ezután is meg fogom tartani, — Isten engem úgy segítjen!

— Te drága asszony! Tudom, hogy mindig szeretted engem; tudom, hogy van erőd megosztani v lem a szegénységet is, s hogy el nem hagysz soha! — Köszönöm szavaid, melyekkel vigasztalni és bátorítani igyekszel engem; de szerelmes ajkaid ígéje nem hathat lelkemig, elnyomja azt csalódásaim, kétségbeesésem tomboló vihára. — Isten! Isten, miért fordultál el tőlünk és sujtó kezdeddel miért büntetsz így minket, — méltatlanokat a te haragodra?!

— László, — ne zúgolódj az ég ellen!
— Ne zúgolódjak? Hát talán örvendezzek és elmenve a templomba, áradozó szívvel adjak

Ha nagy megterheltetés jár is a birtokos-ságra, érdemes is volt mintegy százezer c. holdat a kulturának megnyerni.

Tudtommal gróf *Tisza* István 1500 holdat vásárolt össze több év alatt 20—30 frt átlag áron. A mai adásvételi ár 40—50 frt közt váltakozik. Remélem, pár év alatt emelkedni fog. A Károlyi-nemzetség osztatlan birtoka az ecsedi lápból tizenegyezer hold, ez 14 részre fog menni. Engem nyolczszáz hold illet.

Az ecsedi láp vize nem a Szamosba, de V.-Naménynál a Tiszába vezetetik le; a felső kisebb patakok vizei Szathmár felett a Szamosba. Az *Érmellekkel semmi összefüggés nincs.*
Gróf *Károlyi* Tibor.

Melléklet Bánffy diszpolgárságához.

Kasics Péter bizottsági tag *Bánffy* Dezső báró diszpolgársága ellen a következő ellenvéleményt adtak be a közgyűlésen, melyet a közgyűlés jegyzőkönyvébe is bevesznek s azzal együtt fogják a határozatot *Bánffy* Dezsőnek átnyújtani:

Ellenvélemény, illetőleg ellenindítvány

báró *Bánffy* Dezsőnek diszpolgárrá javasolt megválasztása iránt benyújtott indítvány tárgyában.

Budapest székes-főváros törvényhatósági közgyűlése komoly, hazafias aggodalommal tapasztalja azt a visszafejlődést, mely a nemzet alkotmányos jogai; sőt az 1848-iki sarkalatos törvényekké iktatott jogegyenlőség és a közérköcs terén, különösen az utóbbi évek alatt beállott: a népjogok, az egyesülési, a gyülekezési, a képviselőválasztási jog megcsontitva, eltörpítve vagy meghamisítva, a jobbiztonság veszélyeztetve, sőt a jog fölé helyezve; polgárúr sokszor ok nélkül ontva és a humanizmus is többször lábbal taposva; a választó polgárok száma törvényt kijátszó fufanggal megtizedelve, a megmaradtak nagyrésze rendszeresen üzött és a képviselőházban nyíltan bevallott lélekvasárlás által megrontva; a képviselőház tekintélye aláásva; széles néprétegek nyomorban sanyalódva, az alföld népe kivándorlásra kényszerítve; másfelől pedig az említett visszaélések büntetlenül hagyva, sőt gyakran dédelgetve és megjutalmazva és mindezek folytán magyar hazánk, az egész állam komoly veszély elé sodorva.

Ez a mai Magyarország hű képe.

Mindezek láttára a közgyűlés sürgősen óhajtja alkotmányos jogaink hatályos megvédését, sőt népképviseleti [alkotmányunknak korszerű fejlesztését, kiépítését és a nemzet millióira leendő kiterjesztését; követeli a magyar honpolgárok jogait sértő

hatalmi és hatósági tulkapásoknak megbüntetését. Általában pedig kívánja a tiszta erkölcs, a humanitás, tisztesség és jog uralmát, hazánk jogállami jellegének megmentését s ennél fogva nem az időszerűtlen és csak a politikai gyűlölség harczi szenvedélyeinek felszítására alkalmas indítvány érdemében, hanem azt, már tekintettel a királyi felség iránt tartozó hódoló tiszteletre is, mellőzi és sürgős, békés munkáját folytatva, a napirendre tér át.

Miből építsünk városházát?

— A közönség megterheltetése nélkül. —

Mindinkább érezhető és több-több kellemetlenséget okoz az a visszás állapot, hogy a városi hivatal egyes ügyosztályai szét vannak szórva. Ha nem volna annyira szomorú, neveltségesnek lehetne tartani.

Az egyik városi hivatal a város egyik részén, a másik a város ellenkező oldalán.

A főszámvevőség a városház hátsó udvarában, a mérnöki hivatal a magtár udvarán, a katonai ügyosztály a Fő-utcán, a fogyasztási adóhivatal Kert-utcán, stb.

Ha egy közönséges illetőségi, vagy szegénységi bizonyítvány kell valakinek, be kell járni V.-Olaszit és V.-Ujvárost, egyik hivattól a másikhoz, hogy hozzájusson.

A közönség annyi kellemetlen időfecsérlésnek és fáradságnak van kitéve, ha ügyes-bajos dolgát elakarja végezni.

A közönség kellemetlenségén kívül sokat károsodik a város a mostani állapottal. Temételen időt elpocsékol különösen a kezelő és segédszemélyzet, akik egész nap búcsút járnak egyik hivatalból a másikba, míg egy ügynek az iratait összeszedik.

De az is figyelembe vehető, hogy ilyen szét-szórt összevisszaság mellett majdnem lehetetlen az ellenőrzés.

Egy idő óta állandó a városházán a költözés, ami ismét azt igazolja, hogy még így sem férnek meg s újabb kitelepítésre van kilátás. Hova? Jó lenne már egy ügyosztályt Katonavárosra elhelyezni, hogy még távolabb essék a többiektől.

A földszinten az adóhivatal össze van zúfolva a régi püspökségi börtönökhöz. Csak

kezdtél a börszén. — Hej! László nem magyar urnak való az: — ez a mai távirat, fájdalom! mellettem bizonyít. — — —
— Semmink sincs, koldusok vagyunk!
— Nem édes jó uram, a földi kincs, a mulandó vagyon elveszett ugyan; de megmaradt élő hitünk és erős bizodalunk a mi jó-ságos Istenünkben.
— Hit, bizalom, — csak pusztá szó — s az is elveszett!
— László, — tized el magadtól a kétségbeesés sápadt ördögét, mely vasmarokkal fojtogatja háborgó lelkedet. — Üzd el és fordulj vissza a te Uradhoz és Istenedhez, kinek áldó kezéből ahogy eivevél a sok jót, — el kell veuned a csapásokat is. Sursum corda! — Ő moadtá: »Jöjjetek hozzám mindannyian, — kik terhelve vagytok és én megkönnyítlek titeket.« — Sulyos és nehéz keresztet tett az Ur a te vállaidra; — légy erős, — össze ne hullj alatta! Oh jer, jer a te Jézusodhoz, ki sokkal sulyosabb keresztet viselt te érted, — jer és Ő megszabadít szorongattatásodból. — Jer menjünk a templomba és zörgessünk együtt szent szívének ajtaján és Ő megnyitja majd előttünk a vigasztalások örök forrását és végtelen szerelmével megerősíti lelkünket a sátán incselkedései ellen és bátorrá fog tenni, hogy Benne bizva, szent megnyugvással tekinthessünk jövődő sorsunk elé. László, amit az Ő nevében kérünk, — azt megadja nekünk az Atya! — Én bízom Benne! — Bizom lelkem egész erejével, élő hitem rendületlen bizalmával, hívő szívemnek egész szerete-

hálát az Istennek, hogy csapást csapás után bocsátott reám; hogy elvette a vagyonomat és családommal együtt koldussá tett?! — Megköszönjem, hogy napok mulva majd eldobolják fejünk felől ez annyi édes emléktől megszentelt ősi házat, melynek százados falai között bölcsöm ringott; — kidobnak az atyáim vérrel szerzett örökből, melybe majn valamelyik jöttment vészporó hitelezőnk nagy gögösen beleül, míg nekünk kezünkbe adják a vándorbotot s kaczagv a kergetnek innen el: ti megalázott, czimeres koldusok, itt nincs mit keresnetek; — elmehettek Isten hírével! — — —
— László ne káromold az urat! — Ő adta, Ő elvette. — Lógyen áldott szent neve! — Hiába zúgolódunk ellene, — ezzel csak magunknak ártunk. — Édes jó uram, oh ha őszintébb lettél volna hozzám, sohasem jutottunk volna ide. — Mikor gyanakodni kezdtem, hogy még sem arany minden a mi fényvel vesz körül; — oh akkor már későn volt! — Látod, látod, hogy nem tudtál számot vetni a megváltozott körülményekkel. — Daczára az utóbbi évek kedvezőtlen eredményeinek, a régi fény és pompában vezettél tovább is költséges háztartásunkat; verseny istállód, mely egy egész vagyont ért meg, — haszon helyett, — még óriási veszteségekbe sodort; — emlékezzél csak a Gígi letörésére! — ráadásul még azokért a könnyelmű jóbarátokért is mennyt fizettél ki. És midőn észrevetted, hogy tőkénk elusztak, sőt már birtokaink is tul vannak terhelve; akkor egy csapással elakartad háritani a vihart; egyszerre akartál gazdag lenni újra; játszani

kezdtél a börszén. — Hej! László nem magyar urnak való az: — ez a mai távirat, fájdalom! mellettem bizonyít. — — —

— Semmink sincs, koldusok vagyunk!

— Nem édes jó uram, a földi kincs, a mulandó vagyon elveszett ugyan; de megmaradt élő hitünk és erős bizodalunk a mi jó-ságos Istenünkben.

— Hit, bizalom, — csak pusztá szó — s az is elveszett!

— László, — tized el magadtól a kétségbeesés sápadt ördögét, mely vasmarokkal fojtogatja háborgó lelkedet. — Üzd el és fordulj vissza a te Uradhoz és Istenedhez, kinek áldó kezéből ahogy eivevél a sok jót, — el kell veuned a csapásokat is. Sursum corda! — Ő moadtá: »Jöjjetek hozzám mindannyian, — kik terhelve vagytok és én megkönnyítlek titeket.« — Sulyos és nehéz keresztet tett az Ur a te vállaidra; — légy erős, — össze ne hullj alatta! Oh jer, jer a te Jézusodhoz, ki sokkal sulyosabb keresztet viselt te érted, — jer és Ő megszabadít szorongattatásodból. — Jer menjünk a templomba és zörgessünk együtt szent szívének ajtaján és Ő megnyitja majd előttünk a vigasztalások örök forrását és végtelen szerelmével megerősíti lelkünket a sátán incselkedései ellen és bátorrá fog tenni, hogy Benne bizva, szent megnyugvással tekinthessünk jövődő sorsunk elé. László, amit az Ő nevében kérünk, — azt megadja nekünk az Atya! — Én bízom Benne! — Bizom lelkem egész erejével, élő hitem rendületlen bizalmával, hívő szívemnek egész szerete-

nem régen szállították le a főügyési hivatalt az emeletről a földszintre, az adóhivatalnak ám szüksége van ezekre a helyiségekre is, hát más nem tehetnek, mint kitelepítik a főügyész hivatalát a város valami rongyos épületébe.

A dolog azonban így nem mehet soká; okvetlen gondoskodni kell a városnak elég és megfelelő helyiségekről, mert a mostani állapot határozott kárára van a közigazgatásnak.

A városi pénztár nem áll valami fényesen, sőt éppen a leggondosabb takarékoságot parancsolja; terheinket emelni már nem lehet, mert így is túl vagyunk terhelve.

Hogy mégis a mai állapotokon segíthessünk, erre nézve a városi tanácsnak a kötelessége módozatokat kutatni.

A városház építésének a kérdése is már előbbre volna, ha nem szenvednénk a nagyzámban. Bármily nagyobb középületről van szó, 3-4 százezer forint alól nem is beszélünk. Pedig a szegénység nem bűn, azonban az okatlan pazarlás, különösen ha nincsen miből, vétkes könnyelműség.

Miért kell nekünk a tornyos, 400,000 forintba kerülő városháza, amikor az a fő, hogy tágas, szellős hivatali helyiségek legyenek.

A városi tanács tervbe vette, hogy a költséges nyűgként a városra nehezedő ócska épületeket eladják.

Az ebből befolyó összegekből építtessen a város egy teljesen egyszerű, de tágas városházát.

Ez által sok kellemetlenségtől mentik meg egy a közönséget, mint a tisztikart

Erzsébet királyné nevenapja.

Boldogult Erzsébet királynénk névnapját az egész országban megünnepelték s gyászistentiszteleteket tartottak.

Az iskolák, intézetek gyászünnepélyeket rendeztek, mindez újabb és újabb bizonyítéka a ragaszkodásnak, melyet a magyar nép Erzsébet királynénk iránt tanúsítani a koporsó után sem szűnik meg.

Értesüléseink a következők:

Az olaszli templomban.

Tegnap délelőtt nagy egyházi gyászpompával tartották meg boldogemlékü Erzsébet királynénk lelkiüdvéért a gyászmisést az olaszli plebánia templomban. A nagyváradi és biharmegyei nőegylet választmányi és védhölgyei majdnem teljes számmal s igen sok előkelő hölgy volt jelen. A gyászistentiszteletet *Dencs János* tb. kanonok, esperes-plebános tartotta segédlettel.

A fővárosban.

Budapest, nov. 19. (Saját tud. táv.) A főváros iskoláiban és templomaiban kegyeletes módon ünnepelték meg ma Erzsébet királyné nevenapját. A fővárosi iskolák nagy részében gyászünnepet tartottak. Mindegyik iskolában vagy az igazgató, vagy a tanári kar egy tagja tartotta az emlékbeszédet. Az ifjúsági dalkörök pedig az »Erzsébet királyné emléke« című dalt énekelték, amelyet Hackl N. Lajos tanár szerzett Torkos László költeményére. A templomokban is ünnepi istentisztelet volt. A Szent László társulat szent Erzsébetnek, mint a társulat védőszentjének ünnepén a budapesti IV. ker. Ferenczrendiek templomában mondatott délelőtt tíz órakor ünnepi istentiszteletet, a melyen Bán Sándor prior celebrált fényes segédlettel. Az ünnepi istentiszteleten a Szent László társulat elnöksége teljes számban volt jelen. A belvárosi plebánia templomban is volt ünnepi istentisztelet.

Budapest november 19. (Saját tud. táv.) Erzsébet királyné nevenapja alkalmából a budavári Zsigmond-Kápolnában ma. d. e. 10 órakor gyászistentisztelet volt, a melyet *Kanter* udvari plebános celebrált. A gyászistentiszteleten részt vett *Apponyi* Lajos gróf magyarországi udvarnagy, *Loebenstein* udvari tanácsos, *Ybl* Lajos várkapitány, az udvari hivatalnoki kar a magy. kir. testőrség és az egész személyzet.

Aradon.

Arad, nov. 19. (Saját tud. táv.) Erzsébet névnapját Aradon is megülték. Este a színházban ünnepi előadás volt, melynek egyik legzebb részlete a *Pintér Kálmán* által rendezett

tableaux: a királyné koporsója körül testőrök és honvédek állanak, hátul Panónia a *vértanúk gyászfátyollal bevont pajzsával*. A közönség a Hymnust felállva énekelte végig.

Bécsben.

Bécs, november 19. Erzsébet királyné nevenapja alkalmából itt és valamennyi ország és tartomány fővárosában a hatóságok és nagy közönség jelenlétében ünnepi gyászistentiszteleteket tartottak. (Magy. Táv. Ir.)

Thea-estély sorsolással.

Megemlékeztünk tegnap arról a felhívásról, melyet a nagyváradi hölgyközönség előkelő tagjai bocsájtottak ki a hétfői thea-estély ügyében. Jól tudjuk, nem fog az eredmény nélkül elhangzani, hisz jövedelmét nem impresszárió rakja zsebre, hanem három jótékony egyesület között oszlik majd meg. Az esteli szórakozás, szolgálat a jótékony ügyének, maguk is vonzani fogják a Rózsabokorba a látogatókat, — de még újabb értesülésünk szerint hasznos meglepetést is szerez a rendezőség vendégeinek, egy nemes szívű főpap kezdeményezéséből és jóvoltából. *Nogáll* János dr., püspök, a váradi káptalan nagyprépostja huszonöt darab szalon kiadásu, illusztrált *Kempis Tamás*-t ajándékozott kisorsolás végett az estély vendégeinek.

E meglepetés nem oly kicsinyes, mint talán első tekintetre látszik, mert hisz — mint a mű előszavában olvassuk — ország-világ irodalmában nincsen e műnek párja, a keresztény közvélemény úgy tartja, hogy könyvet, hozzáfoghatót, ember nem irt soha. O'Connell ezzel aczélozta lelkét népe és hazája igazáért vívott harczaiban; Pellico Silvio ezzel ápolgatta szentül, láncz a lábán, erkölcsi szabadsága örök mécsét; Leibnitz bölcsészeti tanulmányaiban, Arago természettani vizsgálódásaiban ezzel őtalmazta szívét asszuságtól; napjában egy-egy szakasz belőle, ezzel szenderedett le Malborough a csaták vérmezején szerzett babérajára, Chateaubriand ezzel hajította fejét örök nyugalomra; több ennél, hogy hívők milliói, e mécsesélj kezökben, járták fel a lelki élet kincs-aknáit s lelték meg, melyet a világ nem adhat csak el-rabolhat... a békességet siron innen s az örök életet siron tul.

Le is van e könyv fordítva már minden nyelvre, olvassa azt minden nép, olvassák katolikusok, olvassák protestánsok, olvassa a

tével; bizom — s ki Ő benne bizik, — az nem csalatkozhatik soha! — — —

— Stefani! te visszaadtad a hitem; oh áldjon meg érte s könyörgő szózatunkat hallgassa meg az Isten!

— Így édes Lászlóm, így! . . .

— Édes apácskám, mégse megyünk? János már régen előállott és minket is felöltöztettek? — Hát mennünk máj, mejt medfázsnaat a csocsót!

Kötélky ölébe kapta és összecsókolta azt a két drága gyermeket, kik ártatlan türelmetlenségökben már nem győztek reájok tovább várakozni.

— Megyünk én édes anygalkám, megyünk!

E boldogító kijelentésre a kis Margitka nagy örvendezve apró kezeccskéivel tapsolni kezdett s ott bizonykodott az édes apjának, hogy éjted is imádkozni fodot ám Aputa!

Istenem! én édes Istenem! hallgasd meg ez ártatlan lelkek könyörgő fohászait! . . .

Beharangoztak. A falu jámbor lakói zsu-folásig megtöltötték a templomot s a Kötélky család is ott térdepelt a szentélyben elhelyezett faragványos imaszámolyon.

A csengettyű szavára megszólalt az orgona és a kántor rázendítette a »Jőj el szentlélek Ur Istent!«. Az ének alatt a jó öreg pap bácsi felment a szószékre és rövid fohász után elkezdett beszélni az Ő egybegyűlt lelki gyermekeinek az Istenbe vetett erős bizodalom diadalmas voltáról, mely meg nem csalatkozhatik sohasem. Buzdító például az istenfélő Jóbot hozta fel, kit próbára teendő, számtalan és súlyos csapással látogatta meg az Ur; de ki mindezek dacára, mindvégig állhatatos maradt

az Ő Istenéhez és kinek épp ezért: »a mije volt, kétannyit ada neki az Ur mindenekből!« . . .

Az Isten jámbor szolgájának meggyőző szavai visszhangra találtak Kötélky szívében és midőn a plebános a szentbeszéd után; kijöve a szószékről, az oltár zsámolyára térdelt, hogy hiveivel egyetemben adjon hálát az Urnak az esztendő folyamán nyert számtalan áldásokért és leesdje a jövendőre is malasztos kegyelmét s vigasztaló és erősítő malasztját; — oh akkor semmiségének teljes tudatában Ő is egész alázattal borult térdre és élő hittel, erős bizodalommal s a végtelen irgalomba vetett törhetlen reménységgel mondotta utána az anyaszentegyház könyörgő fohászainak örökszép ígét.

Az imádkozás alatt tekintete a ragyogó gyertyáktól körülvevett oltárképre tévedt. Az imádkozó szent Mónikát ábrázolta az, az Ő megtért fiával szent Ágostonnal. A művész a templom kegyurnójét, az Ő megboldogult édes anyját festé szent Mónikának, őt pedig az akkor tizennyolcz éves ifjut Ágostonnak. Édes emlékek támadtak föl szívében s mintha az a szentkép, az édes anyja hü képe megelevenedett volna s lángoló szeretettel unszólná, hogy imádkozzék, hogy kérje az Urat, hogy zörgessen a meanyeknek kapuján és ott beocsátatást nyerend és az örök Atya meghallgatja az Ő könyörgését. És Kötélky László imádkozott, imádkozott ájtatosan, szívből és igazán; imádkozott magáért, imádkozott az övéért, azok pedig ott mellette könyörögtek érte . . .

Az új esztendő szép, verőfényes reggelen köszöntött be.

Kötélky László faragványosírásztala mel-

lett ült és épp az ügyvédjének készült válaszolni, midőn szépséges felesége két drága kicsi gyermekével a szobába lépett.

— Jó reggelt édes jó uram!

— Jó reggelt drágaságom! Szervusztok anygalkák!

Lacziika be sem várva az édes atyja köszöntését, egyenesen hozzámment s meghajtva magát előtte, csengő hangon így kezdte szólni:

Szeretett jó édes Atyám! Ez új esztendőnek reggelén, szívből köszöntlek én; áldjon meg az Isten és adjon még neked sok-sok boldog új évet; szeress minket ezután is, mint szeretél s most vedd tőlem szívesen e nem várt, kedves levelet.

A nagybátyja írása . . .

»Drága Stefani! Édes Laczim!

Szeretett gyermekeim!

Megúntam az örökös csavargást a világban, pihenni vágyom; pihenni köztetek; a ti szerető körötökben, s a mi ősi házámban élni le azt a pár esztendőt, ami nekem még hátra van. A jó Isteu nem engedte meg, hogy családot alapítsak; legyetek hát ti az én édes gyermekeim, én szerető atyátok leszek.

Miután pedig végső napjaimat gond nélkül és teljes nyugalomban akarom eltölteni: ó-háti uradalmamat a kis Laczikára, budapesti palotámat pedig teljes berendezésével együtt a kis Margitkára irattam. Fogadjátok ezt tőlem oly szívesen, mint amilyen szeretettel én adom. A legközelebbi viszontlátás boldog reményében csóköl titeket a ti szerető atyátok.

Budapest, 1897. december 31-én.

Kötélky Kötélky Arvén.

magyarnak is apraja-nagyja, ifja-véne. Őt kiadása, huszezer népszerű példányá forog közkezen már a jeles munkának, s az az áldott lelkű főpap öreg napjaiban örömmel látja meg-hiusulva aggodalmát, mit classicus fordítása bevezető soraiban ily szavakkal fejezett volt ki:

Mi lesz? lesz-e keletje nálunk? keletje napjainkban? Látom én a hazai irodalom és a társadalom vívódásait; hogy a hitélet emelkedőben volna, azt nem látom; fájának sok ága mintha jég verte volna, sok lombja hervadásnak indult, virágját, úgy látom, hideg szelek nagyon megviselték. Valaha másképp volt. Volt idő, csak negyven-ötven év előtt is úgy volt, hogy »Krisztus követését« a magyar ifjuság is forgatta. Isten áldja meg még porát is és üdvözítse lelkét P. Jusztin tanáromnak, ki ezt a könyvet kisdéák koromban kezembe adta; emlékszem, hogy tizenhárom éves kromban értettem, mert csodálatos könyv ez, olvashatja öregember, elkel tudósnak, el tanulatlanak, kiki érthet belőle, ért is annyit, mennyi épen neki való. Valaha nagy keletje lehetett. Volt idő, évek előtt olvastam valahol, hogy a hét éves háboruban a poroszok a kulmi csata síkján elesett magyar huszárok tarsolyaiban egy-egy »Kempis-Tamást« találtak. Manap lesz-e keletje?

Visszanéz a magyar, sóhajtván néz vissza,
Te dicső hajdanok! fényes napjaidra,
Szomorú tallóján ősi hírnevének
Hej! csak úgy böngész már valamit mesének.

Akik a holnapi sorsolás utján birtokába jutnak ez aranykönyvnek, nézegessék át képeit, a *Führich*-féle gyönyörű illusztrációkat, de a szövegébe is tekintsenek bele, fogadják meg az ősz lelki vezér tanácsát, mit e munka olvasásához maga adott előszavában:

Valaki e könyvet jó lélekkel olvassa. Isten áldása rajta! Mődjára szolgáljon utasításul szent Terézia intelme:

Nap-nap után egy-egy szakaszt;
Közben-közben ezt-amazt,
Ahol megnyitod, amint szükségét látod,
Nem sokat, de gondolkodva, elmélkedve!
Egy Istened! Egy lelked!
Egy halhatatlan lelked!

Az idegesség oka.

Régi jó példabeszéd: »Szólj igazat, betörök a fejed!«

De hát, — ha az igazság szabadon már nem élhet a földön, — hová lesz a föld igazság nélkül?

Kötélky Lászlónak, mire a levél végére ért, elesuklott a szava; erre aztán a kis Margitka is elpityeredett s nem tudta megkezdeni a mondókáját, — nese no Apuska! — egy táviratot nyújtott át az elfogultságtól szólni sem tudó édes atyjának.

»Van szerencsém értesíteni méltóságos Asszonyomat, hogy 1114. sor 82. számú követvénye a tegnapi huzáson a 250 ezer forintos főnyereményvel kisorsoltatott. Boldog új évet kíván alázatos szolgáljuk

Kovács.»

Istenem! Legyen áldva szent neved!

Kötélkyné az urához lépve megfogta a kezét.

Jókor próbára teendő az Ur, számtalan és súlyos csapással látogatta meg; de ő mindezek dacára, mindvégig állhatatos maradt az Istenéhez és ezért: »a mije volt, kétannyt ad neki az Ur mindenképp.«

Édes Lászlóm, nehéz megpróbáltatás napja volt a tegnapi; de az Isten meghallgatta könyörgésünket és visszaadta, kétszeresen visszaadta nekünk azt, amit elvesztettünk. Visszadta, mert szívből imádkoztunk hozzá; — visszaadta: »mert mindazt, mit imádságban hittel kértek, — megnyeritek!« . . .

— Stefáni! édes kicsi angyalkám; ugy-e a nagy misére együtt fogunk elmenni?

— Együtt, hogy hálát adjunk a mi mennyei Atyánknak, ki nem hagyta el az ő gyermekeit..

Sőt hová lesz maga az *igazság*, ez a Mátyás király kora-beli *fogalom*, ha az idő; a korszak; a néphangulat, az *érdek* stb. az igazságnak csupán csak egy — az első — betűjét törli *gyakran* le!

Elkomorul az ember lelke, ha látja a társadalom ama *nem helyes* eljárását, hogy éljenek; néha tapsolunk oly beszédeknek, olyan tényeknek, melyekkel haszonleső emberek, érdekkörök, hízelkedők stb. az *igazság Isten-asszonyát* nem csupán arcul ütök, hanem a szó teljes értelmében — felpofozzák!

Elkomorul a lelke, ha látja, hogy a temérdek szabályzat labirintusán járva minő *csépeleket végeznek*, kiküldött bizottságok és küldöttségek az eléjük tolt, kis *szalma-csomón*. És azalatt, összevissza hordott, hányt garmadákban dohosodik, rothad a tiszta-buza.

A társadalom *Vénei* közül is beleugranak egyesek e Boleró-szerű táncba; Cancant járnak ifju Patroclusokkal. Ugy hozza magával az érdekük. Ezt kívánja tőlük az a mult, melyet — takargatni kell! Ezt kívánja dicsvágyuk, meg az a megszokottság, mely a kávéházak rossz levegőjéhez szokott embert, a bérczről is csak visszaüzi a kávéházba!

Eme *Vének* másik tömege, az élet romjain lépegetve, Máriusokként siratják az elromlott szokást. Szavukat azonban fel sem emelik, tudva, hogy a többi Márius nem áll melléjük. A »*nép*« pedig eget s földet megrázó hanggal kiáltja rájuk a »*feszítsd-meg*«-et.

De ne beszéljünk elméletekről! A honvéd huszár laktanyát nem vették át, — mert nedves lehet!

A hadapród-iskolát átvették, dacára, hogy a lakmász-papír szemmel láthatóan mutatta ki, hogy az épület ugyancsak nedves!

Mig tehát az egyik épületbe, — csupán egészségi szempontból — nem engednek be erőteljes és felnőtt embereket, mert az az épület még nedves *lehet*: a másikba beküldik a Haza reményességét, a testben sokkalt gyöngébb ifjuságot. Pedig szemmel is látható, hogy ennek fala sokkal nedvesebb.

És mert: a *nedves* szónak harmadik foka is van, felemlitem a régi reálskola épületében elhelyezett várad-olaszi községi elemi iskola ezidő szerinti *tantermeit*, oly nedves annak a fala, hogy 24 óra alatt leázik a *ringli* a hozzá ragasztott térképekről.

Ime tehát, egészségesek Nagyváradona kaszárnyák is, egészségtelenek az — iskolák!

Ha ezután a vörheny, a tífusz diphteritizs elkezd a maga táncát járni, beszüntetjük a tanítást, deszinficiáljuk a tantermet; lesuroltatjuk a fali tábláról a *festéket* stb. hanem az iskolai pad *ugy marad — mosatlanul!* Pedig ezek között ülven a gyermek, ezek terjesztik — ha terjesztik — első sorban a ragályt.

A baj továbbterjedését a tanítás beszüntetésével vélik jónak ellensúlyozni? — Az iskolai kötetmek által elnem foglalt gyermek kiviszi a járványt az utcára, átadja másik gyermeknek (ha egyáltalán átadható az). A gyermek ápoló mama felmegyen a piacra, beléköstölget a tejes köcsögökbe (odahaza 10 perczezel előbb pemzizte diphteritis kis fia torkát). Jön utána egy másik édesanya. Az is beleköstöl a piczi tejes köcsögbe. Tessék most kombinálni!

Az édesapa számára nincs rendes ebéd. Elmegyen tehát a vendéglőbe; üzleti vagy szórakozási szempontból a kávéházba. Hogy a tata ruháján el ne menne az a bacillus, mely nemcsak a gyermek ruháján, de sok embernek a fejében ijesztő számban mozog: az szinte képzelhetlen.

Tól-ágot áll a józan házi ész az orvos urak egymástól *eltérő* eljárásán!

Az egyik, — ha himlős beteghez híjják, — azon kezd, hogy az egészséges gyermekeket nyomban elkülöníti. A beteget mindennap megnézi. Rendel igen gyakran más más gyógy-szert! — A gyermek felgyógyul, deszinficiálják a szobát. Hazajönnek a többi gyerekek is — másnap másik gyermek kapja meg a lázt!

És tart e beteg-ápolás a családban a gyermekek számához képest 3—4 hónapig!

A másik orvos (az Isten még jobban áldja meg az észjárását) oda fekteti a lázas beteghez a testvéreket. Másnap azokon is látszik a láz. Talán ki is üt pár szem himlő stb. de a

család egyszerre éli át a fáradsalmat; a szülei aggodalmát stb.

A magyar orvosi kar a bebörtönzésig kötelezővé teszi a védhimlőoltást. Végeredményben azután nem azt nézzük, hogy a beoltás *sikeres is?* hanem azt, hogy a rendőrhajdu által kitöltött himlő oltási *bizonyítvány* csatolva van-e?

Az angol orvosi kar, — (pedig talán Londonban is él egy-két orvos), — kimondotta, hogy a véd-himlő oltás sikertelen s mint ilyen *nem kötelező!* — E mellett bizonyít az iskolai beírások rovata: be van-e oltva? — felelet: igen! és pedig kétszer vörheny; kétszer hólyagos stb. — Vagy ennek ellentéte: »Be van-e oltva? Nincs! — Volt-e himlős? Nem!

Ha jónak bizonyult amaz eljárás, hogy együvé fektessük a himlős beteget: jónak bizonyul az is, ha együvé fektetjük a más betegségben levőt is. Csak azután elismert orvos legyen a tanácsadó, mert a *gyógyítás egy éles borotva*, mely csupán *tudós* kezében nem veszedelmes!

Kérdőjellel lesz az ember, ha látja, hogy a volt reálskola *száraz* termei suszter műhelyekké vannak átalakítva és a nedves termek jelöltettek ki iskolák gyanánt!

Miért?

A marha-bőrnek árt a nedves fal. A gyermek bőrében nem esik anyagi kár.

Arra is jó ez a nedves iskola, hogy hamarabb bele kergesse magát a város közönsége a 21 ezer forintos — *renoválásba!*

A nedves tanterem pusztán közegészségi baj! — A téboly magva más melegágyban tenyész!

*

Évek tapasztalata emelte a magyar tanítószágot azon tudatra, hogy mily vonalú füzetek szükségesek az *írás tanításához*. Szakitanum kellett ezzel a tapasztalással. Kötég számra kaptunk drága, de rossz füzeteket. Tartoztunk azokat *elárusítani* s az árakat a felettes hatóságnak beszolgáltatni.

Miért?

Évek tapasztalata és a középiskolák kiváncsága, hogy a számtanból a törtszámok négy műveletét tanulja meg a népiskola 4-ik osztályát végző gyermek, mert: ha bár igaz, hogy a középiskolában is *csak az összeadáson kezdik* a számtanítást, mire odaérnek a törtekhez, olyan *gyorsaságot* ölt a haladás; annyira lezkekihagyássá és felkérdezéssé lesz a tanítás, hogy a gyermek pár hónap alatt *leszédül* a tudományos pálya gyorsvonaláról! — Ha csak külön órákat nem vesz, avagy külön instructor nem szürcsöli fejébe a tudományt.

Volt a mi népiskolánknak egy jó számtana. Öröm volt nézni látni, hogy érti meg abból a gyermek a törteket, a társaság szabályt, a kamat számítását stb.

Egy közeli új iskolai év *elseperte* ezt a jó könyvet. Adott a gyermek kezébe egy másikat, silányabbat.

Miért?

Évek tapasztalata úgy kezdte a földrajz tanítást, hogy az ablakra lecsapódó párázat adván a nedvességet, így támadtak a földön a csermelyek; ezekből a patakok, folyók. A tengerek párázatából alakul a felleg; abból az eső. Ez a föld kemény kéregjét megpuhította. Föld, víz és napsugár egyesült ereje termeli a növényt. Ez táplálja az állatot s e kettő az embert.

Ez a legdicsőbb lény, hajdan csak az állattól tanult. De később a viszonyok folytán művelődven, állandó lakhelyet alkotott. Folyók, hegyek, földterületek határolták az általuk elfoglalt birtokot. E tulajdonjog szerint alakultak az udvarok, községek, vidékek és országok. Ilyen földterület ez a mi országunk, melynek *egyes kisebb részei* a következők stb.

Ez a földrajz kiment a divatból. Jött helyette egy másik, melyet nem megvásárolni, de ingyen *elolvasni sem érdemes*.

Miért?

Évek tapasztalata, hogy nyelvtanra egyáltalán nincs szükség. Meg lehet azt tanítani kézikönyv nélkül is. — A meglevő, — elég jó — könyv mellett azonban nem szabad a tanítónak a régi jó tapasztalat szerint járni el.

Miért?

Az olvasókönyv, — olyan a milyen, —

ridegen hagyja a gyermeket. Nem vágyakozik a kezébe venni. E miatt nem tud olvasni, dacára, hogy 4—6 olvasási óra van hetenkint. Isten mentse, hogy a megvett olvasókönyvön kívül egy mesét, legendát, történetet olvastunk a gyermekkel. Még megtanulna olvasni és akkor csakugyan nem lehetne simfelbi az iskolára.

A *rajz*, ez lenne a legigazabb Slöyd. Számúve vannak népiskoláinkból az Echner-féle kitűnő minták, melyek rajzolása boldoggá teszi a gyermeket. Előbünk van szabva más minta, mely teher a tanítóra, teher a tanulóra.

Miért?

Mert hogy e téren éppen nincs irány, mutatja az, hogy változó rajztanárok szerint, egyik éven block-ot; másik éven *gyurótláblát cipel* a diák s rajzol azon egy arasznyi figurát.

A bajnak ez csak az elemi része! Második felvonása ott kezdődik, hol a gyermek iparos pályára lép s a kiválasztott mesterséget nem tanulja meg — öt év alatt sem! Ipariskolába jár, készül róluk igen sok statisztika! Inas öt évig! Iparos *segéd*: haláláig!

Ha pedig a gyermek középiskolába lép, (»jó házból való« fiuk, többnyire *kitűnőkkel*) ott összetöri magát, ha »kitartása« nincs! Azt írják a bizonyítványára hogy »más pályájára ajánljuk«. — De hát hova menjen? Minden pályára sok az eszkió! . . . A napszámos legény káplárságra vágyik, hogy azután beállhasson hajdunak, börtönörnek, vasuti munkásnak; az iparos szintén büszke az altiszti rangra. Ez nyitja meg előtte az utat a házmesterség, hivatali szolgálai, távirtda és postaszolgái állásokra. A tanulásában félbenmaradt ifjúból válik a világ legszegényebb embere a — napdijas. A szemrevalóbbak, atyafiság, házasság útján néha *többré*; néha meg *sokra* viszik!

És ebben rejlik a társadalmi rend *felbomlásának* összes csirája! Ez termi azt az el nem nyomható *panaszt*, mely a közélet minden ágában tul bőven terem!

A gyermek, az ifju, nem érezi az élet keserűségét. Ifju lelkének levélzetét csak *felüdüti* akár a harmat, akár a záporosó!

A felnőttek lelkét rendíti meg a gyermek haladása elé gördült ezer akadály. A koros családapa és családanya lelkének sárguló levélzetét nem üdüti sem a harmat, sem a zápor, hanem — rothasztja!

Igy támadnak egyes megyék kórházi választmányában olyan kijelentések, hogy: »*az egyre szaporodó elme-betegek ügyében sürgősen kell a megyei hatóságoknak intézkedni*«.

Jól tudom, hogy parázs tűz ez, melybe egyszerű kézzel benyulni veszedelmes.

Azok az apák, anyák, kiknek gyermeke ott görnyed a temérdek lezke alatt, szólni sem mernek, nehogy megharagítsák a tanügyi hatóságot. Azok pedig, kiknek gyermekei tul van a »veszedelmen«: nem törődnek többé a kintlódókkal. Nem tartozik többé reájok a tanítás. Egy szemernyi jó indulatot sem éreznek szívükben az iskola, a tanítók és tanárok iránt! Nem tudják, sőt nem is akarják tudni, hogy azok épenoly tortura alá vannak vetve, mint a tanulók. Ők a gyermeket hajtják! Őket meg hajtja a rendszabály, a gyakran *bántóan*, tévesen *reájafekvő* felügyelet!

A nagy francia nemzet, melyből élesen világít ki ugy az erény mint a szégyelni való *bűn*: éppen most tárgyalja a tanítási rendszer tarthatatlanságát. — Rieffel professzor szerint »az ifjuság tanulása pusztán papagályosság, hol az ifju és a leány évek során át csak szavakat tanul, s ezáltal az agynak ama szerveit is igénybe veszi, melyeknek az érzékeltetés volna feladatuk,

Előre van korbácsolva a kötelességtudás, de elmarad a megfigyelő képesség fejlesztése. Önálló eszméket termelő, gondolkozni szerető önerejét mérlegelni tudó ifju ritkaságzámba megy! Egy örök *parancs* az élete a bölcsőtől a koporsóig. Megfigyelő képességét tehát pusztán csak a kapott parancs megértésére fordítja. Ezt követeli az iskola, — a katonai kötelezettség, a gyári munka és a hivatalnoki élet.

Ebbe az ifjuság lassan-lassan beleléte magát.

Ámde ez megnyugvást azért nem okoz, mert az utánuk következő nemzedék nagy része vagy hülye lesz mint Madách eszkiója, vagy Stréber mint — — — a legtöbb sikkasztó!

Az a öntudatosnak maradó többség azonban nagy küzdelmek árán tartja meg az okosság jó közép útját.

A legtöbb szülő — Istennek hála — erre a jó középutra óhajtja terelni gyermekét. Az utolsó szemerig latbaveti fáradozását, pénzét, jelenét!

Reménykedve segíti övét tovább, tovább! Egyszer csak a remény megtörik. A Mindenható Istenbe vetett hit megrendül! A lélek elborul és a küzdő emberiség hovatovább nagyobb számban lesz élőhalottá!

Ezért támad az a jelszó, hogy:

»*Építsünk már tébolydákot is!*«

Rátkay József.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

November 20. A kath. kör gyászünnepélye.

November 20. Szigligeti-társaság matinéja.

November 23. A koldusápoló közgyűlése d. u. fél 5-kor

* **A kath. kör gyászünnepélye.** A nagyváradi kath. kör Erzsébet napját vette alkalmul, hogy boldogult *Erzsébet* királyné emlékéet kegyeletesen megülje. Ma, vasárnap délelőtt 11 órakor saját helyiségében gyászünnepélyt (matiné) rendez. Ez alkalomra meghívókat nem bocsátottak ki, hanem ez uton kérjük fel közönségünket, hogy az ünnepélyen minél tömegesebben jelenjen meg. A kör tagjai családjaikkal, ismerőseikkel első sorban szívesen láttatnak. Az ünnepély programjának minden száma megérdemli, hogy végig hallgassuk, annál is inkább, mert a szereplők olyan kiváló egyének: *Cseresnyés* Ilonka kisasszony, *Dús* László, továbbá a kör kipróbált jeles énekkara, *Beleznay* Antal vezetése alatt. Az ünnepély műsora a következő:

1. »*Erzsébet királyné*«, szövege *Sajó* Sándortól, zenésítette *Beleznay* Antal, előadja a kör énekkara.
2. *Emlébeszéd*, irta és felolvassa *Dús* László.
3. *Királyunkhoz* gr. *Zichy* Gézától, szavalja *Cseresnyés* Ilonka k. a.
4. »*Egy könyv*«, *Rátkay* Lászlótól, zenésítette *Beleznay* Antal, előadja a kör énekkara.

* **Kápolna megáldás a hadapród iskolában.** A honvédhadapród iskola díszes kápolnájának megáldása ma vasárnap délelőtt lesz. A szép ünnepélyre városunk előkeiőségeit a parancsnokság a legnagyobb előzékenységgel hívta meg. Délelőtt fél 10 órakor lesz a megáldás, a mely után *Denes* János tb. kanonok, esperesplébános nagy misét és egyházi szent beszédet tart. A kápolna megáldást szintén ő végzi. Az egyházi aktus után a vendégek meglekintik az iskola helyiségeit.

* **Szerkesztő-változás a Szabadságnál.** *Hlatky* Endre, aki csak ideiglenesen vette át október 1-én a *Szabadság* szerkesztőségének vezetését, ma átadja azt *Szathmáry* Zoltánnak. *Szathmáry* tiz esztendő ujságíró s másfél esztendeje segédszerkesztője a Szabadságnak. Ezt tudva, joggal várhatni, hogy fentartja lapjában azt a nivót, melyet a szabadelvű párt elnökének, *Hlatky* Endrének köztiszteletben álló neve kölcsönzött neki. Kollegiális tisztelettel üdvözljük az új szerkesztőt.

* **Terjed a járvány.** A hideg idő beálltával a különböző járványos betegségek is szaporodnak a megyében s igen aggasztó, hogy éppen a legveszélyesebb fertőző bajok terjednek leginkább s míg eddig alig okozott a járvány

halálozást, a folyó hónap első felében Bihar-megye területén 35-en haltak meg fertőző betegségekben. A *vörheny* különösen sok községben uralkodik. A múlt hónapról maradt 23 beteg s november első felében 38 újabb megbetegülés történt; *meghalt 16*. — A *hasihagymáz* (tifusz) még nagyobb számmal szerepel szétszórtan a megye területén. Októberről maradt 63 beteg, november 1—15-ig 43 újabb megbetegedést konstatáltak s meghalt 7 egyén. — A kanyaró 66 régi és 32 új betegséggel szerepel s nem halt meg egy sem. — A *lökburul* 8 régebbi megbetegülés és 18 új esettel van kitüntetve és meghalt 2. — A *hólyagos himlő* ismét fellépett. A múlt hónapokban megbetegültekből nem maradt e hónapról egy sem, hanem más helyeken ütött tanyát s 5 megbetegülést okozott. — A difteritisz is erősebben lépett fel. Már megszoktuk, hogy alig fordult elő halálozás a difteritiszes betegek között. Október hónapról maradt 5 beteg, november hó első felében 19 újabb megbetegülést konstatáltak. *Meghalt 10 gyermek*. — Nagyvárad városának a legszigorubbann kellene felügyelni, hogy a járványos betegségektől fertőzött községekből ne hurcolják a ragályt hozzánk.

* **Az első fagy.** Lassan, lassan belejutunk a télbe. A pompás verőfényes nappalok után az éjjelek igen hűvösek, sőt tegnap megjelent a tél hirtöke: az első fagy. A vizeket vékony fehér hártya fedte: a tél vizitkártyája. Gyenge volt, alig milliméter vastagsága, de kezdetnek ez is elég. Majd jön később hatalmasabb. Az első dér és fagy természetesen elpergett a fákról a még le nem hullott leveleket.

* **Személyi hír.** A megyei és városi számvevőknek Budapesten tartandó kongresszusára ma utazott fel *Osváth* Lajos megyei árvaszéki számvevő.

* **Hymen-hírek.** *Pallay* Lajos ügyvéd leányát *Erzsikét* tegnap jegyezte el *Urmánczy* Nándor földbirtokos Kis-Küküllő megye aljegyzője. — *Csomor* Béla nagy-harsányi ev. ref. tanító tegnap jegyezte el *Tóth* Imre községi iskolai tanító szép és kedves leányát *Erzsikét*. — *Czillér* Imre nagyváradi fiatal kereskedő tegnap tartotta esküvőjét Nyitrán *Braunsteiner* József nagykereskedő kedves, szép leányával: Irénnel.

* **Sétahangverseny.** A mai nap a »Fekete Sas« nagytermében délután 5—7-ig tartandó sétahangverseny műsora a következő:

1. Carneval — Nyitány *Glüch* R-től.
2. Történetek a bécsi erdőből, keringő *Strauss* J-től.
3. Matróczok kara és imája; az afrikai nő operából, *Meyerbeer* G-től.
4. Volt nekem egy szép szeretőm, dal *Bánffy*től.
5. Szivnek és kedélynek; egyveleg *Komzák* K-től.
6. Le pére de la victoire induló, *Ganné* L-től.

* **Többszörös pályázat.** *Érmihályfalván* egyszerre több hivatali állás üresedett meg s most együtt hirdetik meg a pályázatot. Választás alá kerül egy segédjegyző, a ki az anyakönyvvezető helyettesi teendőket és egy másik segédjegyző, aki az adóügyeket látja el. Ezeket kívül két községi jegyzőt is választanak. A pályázati kérvények az *érmihályfalvai* főszolgabíróhoz nyújtandók be.

* **Helyszíni szemle.** A nagyváradi honvéd hadapródiskola három emeletes főépületében egy emelő gépet (lift) rendeztek be, hogy az óriási lépcsősorok elkerülésével, kevés fáradsággal lehessen feljutni az emeletekre, vagy felülről a földszintre. A lift használatba vétele csak rendőri engedély mellett történhet s tegnap a város részéről *Rimler* Károly főkapitány és *Lovas* Zsigmond mérnök kint jártak a telepen, azonban a gépész nem volt jelen s így nem lehetett a gép működését kipróbálni. Természetesen az engedélyt nem adták meg, hanem új szemlét fognak tartani.

* **Pénzfoglalás az alkotmányról.** A múlt hó utolsó napjaiban a budapesti rendőrség megjelent az *Alkotmány* kiadóhivatalában

s ott 1111 forint 21 kr. különböző jótékony czélra gyűjtött pénzt lefoglalt. A budapesti rendőrségi tegnap tárgyalta ezt az ügyet s **Krecsányi** rendőrkapitány a gyűjtési engedélybe nem szerzéséért **husz** forint pénzbüntetésre ítélte a szerkesztőt, azonban a lefoglalt **pénz kiadását elrendelte**. Az ítéletbe az elítélt megnyugodott.

* **Uj óvónők.** A derecskei II. községi óvónői állásra **Józsa** Irma nagyvárad lakos, okl. óvónő választott meg. **Báránra Csánki** Mária, **Göll** Gizella okl. óvónők nagyvárad lakosok választottak meg községi óvónőket.

* **Diszes temetés.** Nagy részvét mellett tegnap helyezték örök nyugalomra az őssi temetőben néhai özv. **Fáber** Antalné hült temetői édes atyja: **Nyilas** György Nagyvárad város főbírája hetven év óta nyugvó hamvai mellé. A temetésen megjelent a Janky-, Rimanóczy-, Stidl-család s nagyszámu előkelő közönség. A háznál történt beszterelés után a közbecsülésben állott agg nő hülttetemait a Szent-László templomba vitték, a hol gyászmise volt. A gyászszertartást dr. **Vucskics** Gyula plebános segédlettel végezte. A diszes érezkoporsót elborították a szebbnél-szebb koszoruk. A temetést **Weiszlovits** Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* **Gyilkosság Zsadányban.** A Zsadány melletti **Dobay** pusztá tegnap, mint egy szük szavu távirat jelenti, rémes gyilkosság színhelye volt. A gyilkosság verekedésből származott, mely azonban olyan arányokat öltött, hogy a verekedő tanyabeli béresek botra, vasvillára kaptak. Ez utóbbiból jutott ki **Kis János** béresnek, mert verekedés közben egyszerre oldalba szurva holtan terült el a földön. Az ügyben a legerélyesebb vizsgálat folyik s eddig is már több elfogatás történt. A meggyilkolt **Kis János** béres boncsolása ma 10 órakor fog megejteni Zsadányban, melyen a nagyvárad kir. ügyészség részéről **Lázár Márton** kir. alügyész fog megjelenni.

* **A magyar diákok legjobb vívója.** A turini nemzetközi diák kongresszus vívó versenyén az első díjnak kitűzött aranyérmel magyar jogász, ifj. **Mallaskovszky** István, a budapesti tudományegyetem hallgatója nyerte el.

* **Névváltoztatás.** **Ludvigh** József borsi vasuti pályafőrt a saját, valamint kiskoru gyermekei vezetéknevét **»Lendvai«**-ra változtatta.

* **Öngyilkos parasztleány.** Bihar-Udvartól írja levelezőnk, hogy **Kiss** Gyula ottani parasztleány a napokban felakasztotta magát. Az öngyilkosságot már egyszer megkísérelte, de akkor megakadályozták. Egy jómódu szép leányt szeretett, de az tudni sem akart róla, sőt kigunyolta e fiatal embert. Ez keserítette el.

* **Magyarország Párisban.** A műcsarnok ezidei teli tárlatának egyik érdekessége kétségkívül az lesz, hogy a párisi kiállításon föllátható magyar épületesoport terveivel meg fog ismerkedni a nagyközönség. Ezeket a terveket **Bálint** Zoltán és **Jámbor** Lajos műépítészek, a kik a kihirdetett pályázaton első díjat nyertek velük és a kiket a kivitellel is megbízott a magyar kormánybiztos, tegnap mutatták be egy szűkebbkörű meghívott közönségnek s a sajtó képviselőinek. A párisi magyar csarnok tervei a milléniumi kiállítás történeti csarnokára emlékeztetnek, mert a párisi igazgatóság — a milléniumi történeti csarnok sikerén fölbuzdulva — minden kiállító nemzetől megkövetelve, hogy épületeit a maga történeti műemlékeinek stílusában és motívumaiból állítsa össze. Ezt a kötetű föladatot az építészek teljesen új anyaggal oldották meg úgy, hogy a vajdahunyadi lovagterem és csütörtökhelyi kápolna nagyon is jellegzetes és éppen azért nem mellőzhető motívumain kívül a milléniumi történelmi csarnok semmiféle részletét nem ismételték meg. A párisi magyar pavillon építészeti emlékeinek eddigelő nemesak ismeretlen részleteiből van összekomponálva. A kassai Sz.-Mihály kápolna gótikus homlokzata, a gyulafehérvári székes-egyház kapuzatának gyönyörű renaisszance architektúrája, az eperjesi **Klobusitzky** grófi

kastély (ma kaszárnya!) barokkhomlokzata, a budapesti **Lipót-utcai** szerb kápolna szép barokktornya stb. mind először kerül a szemlélő elé s bizonyára egyik érdekessége lesz a Szajna partján építendő kiállításnak.

* **A vő aggodalma.** Péter gazda és házsáros anyósa együtt voltak a templomban.

Az anyós (énekelve): Oh bár volna ezer nyelvem!

Vő (megrémülve): Meg ne hallgasd Uram Isten.

* **Eltűnt leány.** Tárkány községben **Antal** Erzsébet cselédeleány még november hó 3-án eltávozott a faluból s azóta nem tudják hol van. A 23 éves leány, azt hiszik, valami szerencsétlenségnek esett áldozatul. Országosan körözik.

* **Nem vagy te ur.** Tíz forintot kért a kanász az öreg bérestől, Midőn a kanász a pénzt megkapta, kérdi az öreg bérest:

— Bátyám! Adjak e erről írást?

Az öreg béres pedig felelé:

— Dehogyan adj, hiszen nem vagy te ur!

x **Postakocsi kiállítás.** Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy **Magyarország több városában** pénz- és csomagszámlító postakocsira megrendelést kaptam, melyek saját kocsigyáramban készülnek a legújabb és legezelszerűbb **Wertheim-kasszával** ellátva; ezek közül van szerencsém a nyiregyházi postahivatal részére készült kocsikat teljes felszereléssel f. hó 20-án, azaz ma, **Apáczai** utczán a nagyérdemű közönségnek megtekintésére becsájtani. Kiváló tisztelettel **Bodánszky Lipót**, kocsigyáros.

Őszi és téli idényre kalapokban ujdonságok 75 krtól 6 frtig, **uri női és gyermek eredeti Carlsbadi czipők** mintegy 7—8 ezer pár, továbbá **mindennemű keztük, harisnyák, kamáslik, nyakkendők, fehérneműek, Jäger ingek és nadrágok, plüsch takarók, kötött és szövött áruk, esőernyők stb. Fábry Testvérek üzleteibe** megérkeztek, **rendkívüli nagy választékban**, minek következtében különösen **kalapok, czipők és téli áruk feltűnő olcsó árakon** árusítatnak el, **érdekében áll mindenkinek bevasárlásait csakis Fábry Testvérek üzletében eszközölni.**

Eredeti orosz készítményű Galocsnik kizárólagos főraktára, nagyban és kicsinyben, **eredeti gyári árakon.**

A r e v i z i ó.

Páris, nov. 18.

Egy kérdés foglalkoztatja most a párisi lapokat: Vajjon vissza fog-e hivatni Dreyfus? Az igazságügyi palotában uralgó nézetek szerint a semmitőszék csaknem kényszerítve látszik, hogy véleményének valamelyes határozott alakot adjon és a f. hó 15-iki határozat csak mintegy előfutárja annak, hogy Dreyfust személyesen állítják bírái elé. Ha a nyomozást eddigi módon fogják tovább vezetni, akkor ez még **több hónapig eltarthat.** A kihallgatandó tanuk száma igen nagy s minden egyes vallomásra Dreyfusnak felelnie kell. Ha Dreyfus előbbi helyén marad, akkor a semmitőszék kényszerítve volna hetenkint egy kötet kérdést küldeni s a feleletre egy hónapig várni.

Számos ügyvéd, aki ismeri az igazságügyi palota belvilágát, tekintettel a sok titkos folyosóra és lépcsőkre, könnyen

kihíhetőnek tartja Dreyfust a d'Horloge rakpartra hozni, anélkül, hogy a külvilággal összeköttetésbe jönné.

Egy másik kérdés, ami a jogász köröket erősen foglalkoztatja, hogy megengedhető-e Dreyfusnak, hogy ügyvédje legyen. Közönséges tárgyalásoknál ez megvan a törvény értelmében engedve, de a revizionális törvény erről mit sem tud s így e felett is a semmitőszék fog határozni.

Páris, nov. 19. A **»Figaro«** szerint a semmitőszék hétfőn **Boisdeffre** tábornokot fogja kihallgatni, a ki a Dreyfus-ügyet diplomáciai szempontból szándékozik megvilágítani. Kedden **Gonse** tábornokot és **Picquart** ezredest hallgatják ki és azután valószínűleg szembesítik őket egymással. Szerdán **Cuignet** kapitányt hallgatják ki.

Azzal a tegnap este elterjedt hírrel szemben, hogy egy tábornokot letartóztattak és újabb házmotózásokat tartottak, azt jelenti a **»Journal«**, hogy a semmitőszék **Gonse, Roger, Cuignet** és **»Picquart«** kihallgatása előtt nem fog további lépéseket tenni a vizsgálat dolgában. A **Matin** szintén teljesen alaptalannak mondja ezt a híresztelést. A **Gaulois**-nak egy londoni távirata azt mondja, hogy **Esterházy** elutazott Londonból. Lakásán semmiféle felvilágosítást nem adnak. A **»Vollai-re«** értesülése szerint **Freycinet** hadügyminiszter tegnap **Waldeck-Rousseau** és **Ranc** szenátorokat fogadta, a kik vele a **Picquart**-ügyről értekeztek. (Magy. Táv. Ir.)

Eszterházy könyve.

Páris, nov. 19. (Saj. tud. távirata). **Eszterházy** Walsin nagy jelentőségűnek hirdetett röpirata Dreyfusról megjelent. Ugyanazon könyvben vannak azok általa hirdetett külügyi titkok. A várakozást azonban e röpirat nem igen elégitette ki s szenzációt egyáltalában nem kelt.

IRODALOM.

— **Kempis Tamás: Krisztus követése.** A hitbuzgalm irodalmi remek művét **Nogáll** János remek fordításában sok-sok ezer példányban olvassák már hazánk minden részében. Sok lelki vigaszt, erős táplálékot szerezhet belőle minden lélek. Az az óriási mohóság, melylyel e munkát kapkodják szét, az teszi lehetővé, hogy ára versenyez a német könyvpiacczal, sőt a diszkiadás ára tetemesen olcsóbb. Amig ugyanis a németben 16—18 frt az illusztrált kiadás, a **Nogáll**-féle kiadása a kötés minőségéhez képest 4—6—8 frt. A népszerű kiadás egész vászonba kötve 50 kr. Mindkettő megszerezhető lapunk kiadóhivatalában.

— **A Népmvelési Közlöny 12. száma a következő magas niveau-ju aktuális tartalommal jelent meg: A tanító birjon jellemmel — Tanítók tanácsadója: (Nagy Béla). — Pártoljuk a hazai ipart. — Hivatalos rovat. — Iskolai élet. — Tanügyi irodalom. — Lapszemle.**

TANÜGY.

A gazdasági iskolák felügyelője. A vallás és közokt. m. kir. miniszter a gazdasági ismétlő iskolák látogatói és felügyelői tisztével a földmvelésügyi miniszterrel egyetértőleg **Magyar Kázmért**, a földmvelésügyi miniszterium gazdasági szakoktatási osztályába beosztott földmives iskolai tanfelügyelőt bizta meg.

Állami korpótlék. Korpótléket kaptak a következő iskolák tanítói: **Fonácsa g. kath.** hitközség 50 frtot. **Ugra ev. ref. egyházközség** 50 frt. **Henczida ev. ref. egyházközség** 100 frt. **Hegyközsáldobágy ev. ref. egyházközség** 39 frt. **Hegyközpályi ev. ref. egyházközség** 50 frtot. **Felső-Abrány g. keleti hitközség** 50 frt. **Siter**

ev. ref. egyházközség 66 frt 66 krt. Darvas ev. ref. egyházközség 50 frt. Kis-Ürögd g. keleti hitközség 50 frtot. gálos-petri-i ev. ref. egyház 33 frt 33 kr. Hegyköz-szentimrei ev. ref. egyház 50 frtot. Ezzel 43 iskolafentartó község 61 tanító részére nyert a korpótlék fedezésére államsegélyt.

ZENE és MŰVESZET.

Élvezetes délután. Örömmel adunk hírt a zenekedvelők egyesületének hangversenyéről, mely mindig esemény számba megy városunk neimesen élvezni szerető közönsége előtt. Különössége lesz a hangversenynek a *tárogató* bemutatása, melyen hamisítatlan kurucz nótákat fognak előadni, mint egyéb nem is illenek ehhez a hangszerhez. *Váradi* Antal vállalkozott a 4-ik szám betöltésére, ki »Szeretből-művészetbe« című diszkeringőt saját átdolgozásában mutatja be. *Váradi* hivatásos művész s a zenekedvelők egyesületének hangversenyében igazi művészi keretet kap föllépéséhez. A hangversenyre a következő értesítést küldte ki az egy-let tagjaihoz:

A »nagyváradai zenekedvelők egyesülete« az egyesületi zenekar és *Váradi* Antal budapesti zongoraművész ur közreműködésével, 1898. november 26-án szombaton este 6 órakor, a Kereskedelmi csarnok dísztermében hangversenyt rendez, melyre az egyesület tagjait és az érdeklődőket tisztelettel meghívja az igazgatóság.

Belépti díj: 1 — Egy korona. Belépti jegyek a pénztárnál válthatók. A hangverseny kezdete pontban 6 órakor.

Műsor:

1. Gillet E.: »Entre Acte Gavotte«. Vomácska József karnagy vezetése alatt előadja az egyesületi zenekara. — I. Hegedűn: Aufricht Vilmos, Fényes Endre, Herncsirek István, Julier Károly, Kalbács János, Moskovits Adolf, Schmerovszky József, Schönfeld Gyula, Szakács Antal és Tusek Ferencz. II. hegedűn: Baku György, Balogh Károly, Bodnár János, Goldschmidt Jenő, ifj. Münich Jakab, Stern Géza és Voit Ervin. Mély hegedűn: Pásztor Bertalan és Róz Mihály. Gordonkán: Battyk Endre és Szmazsenka Ernő. Nagy bőgőn: Kalmár Illés és Mezey Mihály.

2. a) »Nocturne; b) Kurucz-dalok«. Tárogatón előadja: Vomácska József, vonás-zenekar kísérettel.

3. Dvorák A.: Op. 90. »Dumky« zongora Trió. Előadják: hegedűn: Schmerovszky József; gordonkán: Szmazsenka Ernő, zongorán: Vomácska József.

4. Wohlf A.: »Szeretből — művészetbe«. Disz keringő. Átdogozta és zongoránelőadja: *Váradi* Antal.

5. Götze H.: »Serenade« Op. 22. Előadja az egyesületi zenekar.

Előadás alatt a terem ajtaja zárva lesz s csak az egyes számok közben nyitattik ki.

EGYESÜLETEK.

A »Biharmegyei Népművelési Egyesület ülése. A »Biharmegyei Népművelési Egyesület választmányja f. hó 21-én (hétfő) d. u. 5 órakor, hivatalos helyiségében (Nagy-Piacz tér közs. polg. fiu iskola épület földszint 10 ajtó) választmányi ülést tart.

— A magy tud. akadémia f. hó 21-én hétfőn délután 5 órakor összes ülést tart, melynek tárgya: 1. V a r g h a Gyula I. tag emlékbeszéde. Pólya Jakab I. tag fölött. 2. Folyó ügyek.

Az ipartestület ülése. Folyó hó 17-én d. u. 5 órakor megtartott ipartestületi előjárósági ülést *Bertsey* György elnök a határozatképes szám megállapítása után, melyen az iparhatósági biztos *Gerő* Ármin is megjelent, meguyítottnak nyilvánítja s a felveendő jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri *Czigelt* József és *Péchy* Antal előjárókat.

Következett tárgysorozat szerint az október hó 12-én megtartott előjárósági üléstől felvett jegyzőkönyv felolvasása, a melyet kifogás nélkül azzal vett az előjáróság tudomásul,

hogy a hatósági biztos a helyben ujonnan alakuló hitel- és jelzálog bank részvényeire teljesített beszerzési aláírást, mint a szabályokba ütközöt megsemmisítette.

Olvastatott az október havi pénztári jelentés, mely kitünteti, hogy bevétel volt 2204 frt 86 kr. kiadás 678 frt 23 kr., készpénz maradvány 1526 frt 63 kr. Tudomásul vétetett.

Elnök előterjeszti, hogy a kereskedelmi és iparkamara 300 frtot küldött az elaggott és munkaképtelen iparosok tőkájének gyarapítására, mely összeg az országos kiállítási alaptól maradt fenn. Az adományt az előjáróság hálás köszönettel fogadta s a kamarának elismerő köszönetet szavazott.

Előterjesztetik azon elnöki intézkedés, hogy a ház tartozásából 1400 frt törlesztetett és hogy három havi kamatban 165 frt fizettetett; ugyszintén tudomásul szolgál, hogy a testületi házak adója három óra 192 frt 69 kr. kifizettetett; hogy az országos központi hitelszövetkezet részvényeire 200 frt, mint első rész a kir. adóhivatalnak beszolgáltatott s végül, hogy *Somodri* Pál szegény iparos temetésére az elnök 10 frtot utalványozott.

Elnök felhatalmazást kér arra, hogy évi szokás szerint az alaggott iparosok menházának alapjára a közelgő farsangon egy táncszüveg rendezzen és hogy az ipartestületi évi közgyűlést a mint a körülmények megengedik, összehívassa.

Az előjáróság az elnököt megbizta, hogy mind két előterjesztésre az előmunkálatokat tegye meg.

Végül elnök előterjeszti, miszerint az előjáróság azzal, hogy az országos központi mezőgazdasági és ipar hitelszövetkezet, ezen ténye által az első lépést megtette arra, hogy az ipartestületi hitelszövetkezetet a helyi iparosok közjólétének előmozdítása céljából megvalósítsa. De mert az 1898. 23-ik t. cz. a melyet az országgyűlés a szövetkezetek alkotására szavazott meg, még mind e ideig a kormány által nem csak életbe nem léptetett, de arról az érdekeltek testületeknek utbaigazításra vonatkozó rendeleteket, vagy mint szabályzatot sem bocsátottak ki; már pedig azok kik e törvény előnyeit maguk részére biztosítani óhajtják, tájékoztatást óhajtanának szerezni, hogy az intézményt mielőbb felállíthassák. Ezen tájékoztatás elosztására elnök indítványozza hogy az előjáróság kérje fel a Budapesten lakó dr. *Horváth* János iparhatósági biztost egy felolvasás megtartására, ki már a szövetkezet életbe léptetése mióttából az országos ipar egyesületben és a temesvári ipartestület tagjai előtt is felolvasást tartott.

Az elnök előterjesztését *Gerő* Ármin hatósági biztos az előjáróknak melegen ajánlja és meghagyja, hogy a meghívandó vendéget a testület méltóságához illő módon fogadja, mely ajánlatot az előjáróság magáévá tette, s megbizta az elnökséget, hogy az előintézkedéseket úgy tegye meg, hogy a szakszerű felolvasás ez évi december 8-án Boldogasszony fogantatása napján legyen megtartva. Miről az ipartestület összes tagjai értesítettetni fognak.

Igazságszolgáltatás.

Kuriai ítélet *Gallovich* és társai párbajügyében. *Gallovich* Jenő volt nagyvárad, jelenleg pécsi hírlapíró és társai ösmeretes párbajügyében az utolsó fórum, a kuria is meghozta ítéletét. *Gallovich* Jenőt a törvényszék 7 rendbeli párbajért két évi, a kir. tábla egy évi; *Szalmáry* Zoltán hírlapírót a törvényszék két rendbeli párbajért két havi, a tábla egy havi; *Halász* Lajos hírlapírót a törvényszék egy havi, a tábla 14 napi; *Lőw* József hírlapírót a törvényszék 8 napi, a tábla 5 napi; *Rédl* Siegfried hivatalnokot a törvényszék 3 napi, a tábla 8 napi, *Tarnay* Albert gazdálkodót a törvényszék 14 napi, a tábla hat napi; *Ormódi* Vilmost a törvényszék 1 havi, a tábla 8 napi; *Lindenfeld* Ede hivatalnokot a törvényszék 8 napi, a tábla helybenhagyta; dr. *Tervey* Tamást a törvényszék 14 napi, a tábla 8 napi; *Schlachta* Jenő földbirtokost a törvény-

szék 5 napi, a tábla helybenhagyta; *Bodnár* Géza -hivatalnokot a törvényszék 8 napi, a tábla 3 napi államfogházra ítélte. A kir. kuria *Losonczy* Ödön kuriai bíró előadása alapján m. hó 25-én tartott ülésén a királyi tábla ítéletét indokainál fogva helybenhagyta. Az ítéletet legközelebb a törvényszéknél kihirdetik a vádlottak előtt.

Felmentve a lopás vádja alól. *Imre* Lidia baromlakai lakosnő azzal volt vádolva, hogy a vele egy házban lakó *Tóth* Juliánától ellopott több apróságot.

A vád szerint *Imre* Lidiának a szoba kulcsa kinyitotta *Tóth* Julianna szobáját is s egy alkalommal, amikor *Tóth* Julianna nem volt otthon, bement a szobájába *Imre* Lidia s az ott talált ingóságokat el is vitte.

A nyomozást ebben az ügyben a csendőrség vezette.

A csendőrök előtt *Imre* Lidia be is ismerete a lopást s a csendőrök a lakásán meg is találták a kérdéses kulcsot s egy zacskót is, a mit a panaszos fel is ismert.

Tegnap a végtárgyaláson a vádlott nő tagadott, azt mondta, hogy ő csak azért vallott, mert a csendőrök bántalmazták.

Ezt a vallomást megerősítette egy tanu *Oláh* Mihály is s így a törvényszék, mivel a vádlott ellen semmiféle terhelő adatot felhozni nem tudtak, a vádlottat felmentette.

A bevádolt rendőrség. A szocialisták tömeges lefényképezése alkalmával dr. *Goldner* Adolf fővárosi orvos is a fotografus készüléke elé került, mert szocialista elveit nem titkolta. Dr. *Goldner* tiltakozott a rendőrség eljárása ellen, de miután megfenyegették, hogy ellenkezés esetén két rendőr fogja őt lefogni, a lefényképezés megtörtént. Utóbb dr. *Goldner* a budapesti büntetőtörvényszéknél panaszt emelt *Rudnay* Béla főkapitány és *Garlathy* Ödön rendőrkapitány ellen hivatalos hatalommal való visszaélés miatt. A budapesti törvényszék azonban a további eljárást beszüntette, mert országoszerre a társadalmi békét megbontó izgatás folyik s a rendőrségnek ismernie kell az izgatókat, hogy működésüket megakadályozhasssa. Minthogy pedig ebben az izgatásban dr. *Goldner* sok oldalú tevékenységet fejtett ki, a rendőrségnek joga volt őt is lefényképeztetni. A budapesti kir. ítélőtábla, — amint az *Ügyvédek* Lapja jelenti — helybenhagyta az első bíróság végzését megokolásával együtt: *Garlathy* Ödönre vonatkozólag főleg is, mert ő csupán a főkapitány utasítását hajtofta végre.

Közönség köre.

Köszönet-nyilvánítás.

Szeretett és felejtethetlen jó anyánk özv. *Fáber* Antalné szül. *Nyilas* Rozália elhunytá alkalmával a részvét oly megható nyilatkozataival találkoztunk, hogy elengedhetetlen kötelességünké vált az illetőkkel szemben legbensőbb hálás köszönetünket nyilvánítani.

Nagyvárad, 1898 november hó 20-án.

Fáber Anna és férje *Porsalmy* Sándor.

REGÉNY-CSARNOK.

A TÜNDÉR-RÓZSÁK.

— Egy kis botanikával elegy novella. —

Irta: *Kontúr* Béla.

Azután, mihelyt a gulyáslegény véres holttestét bevitték egy csőszházba, rögtön rázendítették a cigányok a friss magyart s folyt a vialom esti harangszóig, a mikor is a sváb banda a *Rákóczy*-indulót kezdte recsegetni s a bucsanak vége lön, mint a többinek 1692 óta.

* * *

Harmadnapra volt a szegény bojtárnak, kit *Leveles* Nagy Györgynek hívtak, a temetése.

A bojtár, valamint felesége is, Kuczera Zsuzsi az evangélium szerint reformált vallás hívei voltak. Az asszony, mint mosóné, a váradi úri háznál sokat keresett s a szomorú eset alkalmából tizenöt rénes forintokat kockáztatott meg, hogy a temetés minél ünnepélyesebb legyen s ezért ez összegből öt forintok ütötték Morgó Kelemen rektor uramnak a markát. Zsuzsi asszony tíz év előtt kelt egybe az urával, de gyermekük nem volt. Ugyanaz időben házasodott meg Szatmári Tüdös Pál csikós is, Nagy Györgynek kenyeres pajtása s mivel ennek már az első hónapokban jogutódhozott a gólya, a két vastagnyaku ember komaságba került. A két koma mindig együtt járt a csárdába inni, no meg a kötegyáni határba lovat lopni. Az asszony a lelkesi hivatalban bejelentette a halottat s a nagytiszteletű ur, Magyar Gábor, másnap segédlelkészével, ifjabb Szász Lászlóval s a rektorral egyetemben meg is jelent a Püspökfürdőben.

A koporsót kihozták arra az üres térre, hol három nap előtt a bucsusok vigadtak s aztán megkezdődött a szertartás. A nagytiszteletű ur kenet-teljes beszédet tartott a végekről, a keresztyén kötelességeiről, mikor látja, hogy napjai megszámlálvák. Ismét óriási tömeg verődött össze, lehettek vagy hat ezren s végig hallgatták a beszédet, mely igénybe vette ötnegyed órát. Bumberáról csurgott a veríték s rengetek szomjuságról panaszkodott a mellette álló Schmidtnének.

A beszéd után ifjabb Szász László uram lépet a koporsóhoz, beesett vállán fekete palásttal s elkezdé:

— Kedves keresztyén atyámfiai az Urban! — Keserves zokhangoktól megilletődve, eiszorult szívünknek mélységes butól terhesült érzelmeivel álljuk körül korán elhunyt keresztyén társunk sebektől borított tetemének gyászleppellel bevont ravatalát . . .

S így ment az másfél órán keresztül. Bumbera Miska szemei kék és zöld karikákat hánytak immár a szomjuságtól, a hőségtől s oda-szólt szép szomszédnőjének:

— Ez már hosszú levél, — hogy vetnék fel a fakadó vizek . . .

Schmidtné s a hét leány úgy sirtak, mintha napidíjat kaptak volna érte. Végre a segédlelkész ur elszavallotta az Ur imádságát s megáldotta a halottat . . .

Azután a rektor urra került a sor, a kiről azt beszélték Váradon, hogy még az áptójást is megiszsa; kis pörge kalapját a fejére csapta s reszketeg tenor hangon elkezdé bucsuztatni:

Immáron hejába minden bögés-hánat,
Az halál lezárta szememet és számat,
Meg vagyok dermedve éppé miként az fa,
Nem költ fel már engem sem huszár, sem baka . . .
Jaj, minek is mentem Ugózsra bojtárnak,
Járván az kedvibe ökörnek, bikáknak,
Sem lovat, sem disznót nem kedvelt a lelkem.
S íhol egy rossz bikáért haláloamat leltem.
Kedves feleségem, Kuczera Zsuzsika,
Kit meg nem vigasztal semmi zene-muzsika,
It fekszik urad, a férjek legjobbika,
Kit a keddi búcsún szét gázolt egy bika . . .
Kedves igaz komám, Szatmári Tüdös Pál,
Nézd, hogy milyen csúfot tón vélem az halál!
Én a mezőn voltam, Zsuzsi otthona mosott,
S íhol egy rossz bika engem agyontaposott! . . .

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Bánffy báró lemond.

Budapest, nov. 19. (Saj. tud. táv.)
Egyik fővárosi estilap Bánffy miniszterelnök lemondásáról ír. Nevezett lap ugyanis azt írja, hogy a miniszterelnök többek előtt azt a nyilatkozatot tette, hogy az ellene indított hajsztát már meguntta, az éles támadásoktól már megundorodott s ugyanezért rövid idő múlva elhagyja a miniszterelnöki széket.

Az erzsébetvárosi bucsu.

Budapest, nov. 19. (Saját. tud. táv.)
Az erzsébetvárosi bucsut holnap tartják meg és pedig a mostani plébánia templomban utoljára; mert a jövő évre már a most épülő, bazilikaszerű nagy templomban fogják megünnepelni ezt a napot. Az ünnepi nagymisé az alkalomból Tóthfalusi Béla erzsébetvárosi plébános, a szentbeszédet pedig dr. Kováts Kálmán terézvárosi segédlelkész fogja végezni.

Bosznia annektálása.

Budapest, nov. 19. (Saját tud. táv.)
Az Ujvidéken megjelenő »Zesztava« Bosznia és Hercegovinára vonatkozólag fel-tűnő közléseket tartalmaz. Nevezett lap szerint Bosznia és Hercegovina hivatalos annektálása a december 2-án tartandó császári jubileumon minden bizonytalán várható. Az annektálásba Vilmos német császár már beleegyezett. Kállay és Krieghammer hadügyminiszter ezért utazott Sarajevóba.

Budapest, nov. 19. (Saj. tud. táv.)
Krieghammer hadügyminiszter hír szerint Bosznia katonai parancsnoka lesz s utazása ezzel függ össze.

Nők az orvos-egyletben.

Budapest, nov. 19. A fővárosi orvos-egylet mai közgyűlésén heves vita támadt a nők felvétele fölött. Csakhamar két pártra szakadt a közgyűlés, a fiatalok és öregek pártjára. A fiatalok többen voltak s dr. Studranesky Jenővel élükön ellene foglaltak állást, míg az öregekkel dr. Bokay Árpád mellette volt s névszerinti szavazást kért. A szavazás elől a fiatalok tömegesen megszöktek s így kisebbségben maradtak. Így tehát a nők nem lehetnek tagjai az orvos-egyletnek.

A magyar állam árverés alatt.

Budapest, nov. 19. A kormány hivatalos közlést bocsátott ki a Pulszky-Olsky ügyben s kijelenti, hogy Carlo Olsky florenczi műáros letiltása a milánói kiállított selymekre vonatkozólag jogtalan s ez a jogtalan letiltás feloldott s ez ügyben a végtárgyalás december 27-én lesz.

A török reformjavaslatok

Konstantinápoly, nov. 19. A minisztertanács reformjavaslatának, a melyeket szentesítés végett a szultán elé terjesztettek, főbb pontjai ezek: Az életbeléptető nagybizottság illetékessége csak a koszovói és szaloniki muzulmán albánok és keresztények közötti viszony rendezésére, továbbá a koszovói vilajetben uralkodó állapotok tárgyában Szerbia részéről emelt panaszok megvizsgálására szorítkozzék a határsértések miatt emelt panaszok bevonásával. A tervben vett reformok szintén csak a nevezett két vilajetben alkalmazandók. Az albánok tulsúlyát a porta javaslati nem korlátozzák. Egy szerb delegátusnak a nagybizottságban való részvételéről nem szólnak a javaslatok.

Kinai ügy.

London, nov. 19. A »Daly Telegraph«-nak jelentik Sanghaiból e hó 18-iki kelettel, hogy Fleming angol mérnököt, egy benszülött evangélikust, e hó 4-én Panghaiban (?) Kvecsu tartományban, meggyilkolták.

A C-Csuan tartományban lévő kneifuli (?) és a Kveicsu tartományban lévő misszionárius intézetet felgyújtották. (Magy. Táv. Ir.)

Madridi hírek.

Madrid, nov. 19. Patenotre francia nagykövet értesítette Almodovardel Rio külügyminisztert, hogy Fanre elnök a régens-királynénak a becsületrend nagykeresztjét adományozta.

Radowitz német nagykövet hivatalosan értesítette a kormányt, hogy Vilmos császár az időjárásra való tekintettel lemondott a spanyol kikötők meglátogatásáról.

A Viscaya-szigetéről hivatalos távirat érkezett, a mely szerint ott a helyzet nem olyan komoly, mint hitték. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Zöltségféléknek télen való eltartása.

Kevés magántermelő bir zöldeggincze, vagy egyéb oly helyiséggel, melyben zöldeggféléit eltarthatná; ez okból kénytelen magán másképp segíteni. Ez legegyszerűbben és legbiztosabban történhetik a következő, helyesnek bizonyult eljárás által.

Ősszel, mielőtt a fagy beköszönt, szedjük fel a fodros kelt, vörös- és fehér-káposztát, kelt és kalarábot; tisztogassuk meg gondosan és hagyjuk kissé kiszáradni. Ez megtörténvén, alkalmas helyen ássunk egy láb mély és megfelelő sánczot, a főzeléknövényeket fejjel alá fordítva sorban állítsuk belé, ugy azonban, hogy egymást ne érintsék. Ezután a kihányt föld gerinczalakulag feljűk halmoztatik, hogy a víz kétfelől lefuthasson. A befűdésre alkalmazandó földnek gyom és egyéb rothadó anyagoktól tisztának kell lennie. Ha igen erős fagyok vannak, akkor a halmokat szalmás trágyával, száraz falommal vagy mohával kell betakarni; részint pedig, hogy a fagy behatolása meggátoltassék; részint pedig, hogy ilyenkor is könnyebben a zöldegghez férni lehessen. Az említettekén kívül ily módon nemcsak a zellert, sárgarépát és egyéb zöldeggét, hanem még a téli endiviát is, mely tudvalevőleg igen kényes és hamar rothad, könnyen lehet a szabadban kiteletetni, anélkül, hogy üdesége és zamatjából veszítene.

A fejek lefelé fordítása következtében a nedvesség behatolása azok belsejébe meggátolva lesz s a zöldegg a környező friss föld által folyton üde állapotban marad.

Nedves földben ne ássunk sánczot, hanem az eltartandó növényeket sorban a sik talajon helyezük el s a leirt módon földjük be.

Ezen eljárás kétszeresen előnyös: először a zöldeggét könnyen és költség nélkül sokáig frissen és izletes állapotban el lehet tartani; másodsor a talaj sánczolás által minden évben porhanyittatik. (Gy. M.)

Dohány beváltás ideje. A dohány beváltás rendszerint december, január és február hónapokra esik. Mivelhogy a beváltási határidőnapok sok gazdát érdekelnek, itt közöljük a beváltási napokat úgy, amint a dohányjövendőki igazgatóság — most megállapította: Debreczenben december 12-től február 14-ig, H-Dorogon decz. 12-től febr. 27-ig, N-Létán jan. 2-től febr. 22-ig, Ér-Mihályfalván jan. 2-től febr. 24-ig, Nyiregyházán decz. 12-től febr. 14-ig, Nyir-Bátorban jan. 2-től febr. 27-ig.

A magyar folyam és tek. gőzhajózási társaság igazgatósága közhírré teszi, hogy az Aldunán Turnteverin és Galacz között fenn-tartott személy járatokat az előrehaladt évadra való tekintettel hó végével megszünteti, még pedig oly formán, hogy az utóbbi személyhajó Turteverinből lefelé e hó 30-án az utolsó személyhajó Galaczról felfelé ez évi december 4-én fog elindulni.

Reich Jenő s Társa
Tőzsde jelentése.
— A Tiszántúli eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, november 19

Buza márcziusra	—	—	—	976
Buza októberre	—	—	—	—
Uj tengeri	—	—	—	468
Tengeri augusztusra	—	—	—	—
Rozs őszre	—	—	—	840
Zab őszre	—	—	—	598

Értéktőzsde.

Budapest, november 19.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	—	—	—	352.15
Magyar hitel	—	—	—	380.90
Allamvasut	—	—	—	352.10
Salgótarjáni	—	—	—	612.—
Wagon-kölcsön	—	—	—	258.—
Villamos vasut	—	—	—	223.—
Magyar leszámítoló	—	—	—	252.25
Iparbank	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	364.—
Kereskedelmi	—	—	—	1011.50
Déli vasut	—	—	—	78.—
Rimamurányi	—	—	—	269.—
Magyar jelzálog	—	—	—	244.75

Bécs, november 19.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	—	—	—	351.75
Magyar hitel	—	—	—	380.75
Allamvasut	—	—	—	351.75
Birodalmi márka	—	—	—	58.97

Bivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. november 19-én

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	119.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	97.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,7%	—	—	—	119.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,7%	—	—	—	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	119.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	96.10
Italmérési jog megváltási kötvény	—	—	—	100.55
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	—	—	—	97.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	161.50
Tiszabályozási és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	135.—
Osztrák járadék papírban	—	—	—	101.—
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	100.75
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	120.—
Osztrák korona járadék	—	—	—	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	140.—
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	91.—
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	383.25
Osztrák hitelintézeti részevény	—	—	—	355.75
Paris vista	—	—	—	34.—
Német birodalmi márka	—	—	—	58.95
London vista	—	—	—	120.00
Paris vista	—	—	—	47.66
20 márkás arany	—	—	—	11.78

SZERKESZTŐI POSTA.

Sz. J. Ma d. u. 4 órára össze lesz hívva a bizalmas konferencia az ügyben, a már aláírtak bevonásával. A felszólítás ki van nyomtatva s köztük szét lesz osztva. Az alakulás decz. 4-én d. u. 4 órakor. Csütörtök d. u. 4 órára az ügyben szivekedjék hozzánk elvárni, ott bővebben.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKINÉ NYULA.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves házi-szer ellenállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik készvénynek, csuszál, tagszagátossá és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésre is mindig gyakraiban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakarta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegekben árban májdnem minden gyógyszerárban készletben van; a főraktár Török József gyógyszerésznél Budapeston. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebbértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget "Horgony" védjegy és Richter cégjegyzék nélkül mint nem valódit utasítsa vissza. RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállító, BUDAPEST.

A nagyközönség nyilatkozata.
Hálairat Amerikából.

Az eredeti levél másolata szösz szerint magyarra fordítva!
Wilhelm Ferencz gyógyszerész urnak Neunkirchen, Alsó-Ausztria.
New-York, 1898. május 18.

Kedves Uram!
1895. november 12-én a rheuma annyira erőt vett rajtam, hogy kénytelen voltam ágyba feküdni. Nyolcz hónapon át merev állapotban fekvé mozogni sem bírtam. 175 lbs-ról 137 lbs-re fogytam le azon irtóztató fájdalmakban, mit ez idő alatt szenvedtem. Minden gyógykezelést megpróbáltam, eredménytelenül. Electr. kenőcs, török fürdők stb., az orvosságok minden képzelhető módját megpróbáltam s még csak jobban sem éreztem magam, úgy hogy kezelő orvosom maga kidobott pénznek nevezte amit gyógykezelésre költöttem.
Idők multán egyik barátom látogatott meg, ki emlékest tett előtem a Wilhelm-féle rheuma-és csúz-ellenes vértisztító theáról, mint a rheuma egyik nélkülözhetetlen gyógyszeréről. Elmondottam neki, mint próbálkoztam már egyéb szerekkel s hogy kevés bizalmam van már.

Ugy látszik jobb sejtímem diktálta, hogy Ön-höz fordultam, mert még reméltem kissé, hátha van segítség, mely engem kigyógyít. És ime meggyőződtem, hogy csakugyan van ily segítő.
Nem lehet szavakkal elbeszélni azt a szenvedést, mely különösen az utolsó 3 évben győtrött; de most már semmi bajom nincs és e pillanatban azt hiszem, hogy megíjadom, a világ minden kincsénél többre tartva Wilhelm-köszvény-és csúz-ellenes vértisztító theáját.
Együttal sziveskedjék számomra posta-fordulattal 1 tuczatot (12 csomag) küldeni a nevezett köszvény-és csúz-ellenes vértisztító theából.
Egyébként önnök jó egészséget, hosszú életet kívánva, maradtam tisztelettel

Gordon M. József,
New-York, Orchard st. 179. Egyesült-Államok, Amerika.

Kapható minden gyógyszerárban.

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábbakké. Ára darabonként 3 forint.
Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá ezüstös óraláncz 60 krajczár.

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításán kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvásárlás kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbetegségtől megment. Tartós és pénzt megtakarító. Darabja 3 forint.

A penge *** csillagos aczélból és a többi részei alpaccából vannak. Egy külön penge hozzá 1 forint.

Megrendelhető:
POLLÁK SANDOR főbizományosnál,
BUDAPEST, V. ker. Kálmán-utca 17.
Gyűjtőknek 5 drb után egy-egy ingyen küldetik.

Eladó cserfa.

A nagyváradi I. sz. káptalani uradalom központi irodájában

I. oszt. cser tüzifa

eladó.
Megrendelések ugyanott eszközölhetők.

Papp Imre,
főtiszt.

A leghatásosabb HÁZISZER, mely az emésztést szabályozza, rendes vérkeringést eredményez, a vérnek beteges alkatrészeit eltávolítja (az egészség fentartásának első feltétele) egy leggyorsabban eltávolít minden gyomorbaít u. m.: étvágytalanság, savanyu felbőfűgés, felfuvódás, hányás, has s gyomorfájás, gyomorgörcs, gyomortulterhelés, elnyálkásodás, a ranyér, nőibajok s bélbajokat

Dr. Rosa életbalsama

Fragner B. gyógytárából, Prága 203—III.

E szer felfrissít, gyorsítja az emésztés tevékenységét, egészséges tiszta vért ad s mint ilyen biztos elterjedt s elismert népszerű házi-szer.
Egy üveg 50 kr. Dupla adag 1 frt. Postával 20 krral több.

ÓVÁS! Csak az eredeti FRAGNER B. prágai készítményeket kerjük s jól vigyázzunk a csomagolásra, melyeken a jobbról s balról lerajzolt védjegyeket megfigyeljük. Mert csak az a valódi Rosa-féle balsama a melyen a gömbölyű védjegy s az a valódi prágai házi-szer, a melyen a háromszögletű védjegy feltaláltatik.
A ki engem bármiféle hamisításra rávezet, díjazásban részesül.

PRÁGAI HÁZIKENŐCS

A gyógyulás fájdalom nélküli s a kenőcs hűsítő hatással van
Egy adag 25 kr és 35 kr. Postával 6 krral több.

Sok ezer köszönőlevél megtekinthető.

Raktár Budapest: Török J., Egger A. gyógyszerészeknél; Thalmajer és Seitz, Kochmeister utódnál és 71 15—25
Hering Sándornál Nagyváradon.

A készítő főraktára: **FRAGNER B.** gyógyszerárban a Fekete Sasoz. Prága. Esete der Ppornergasse Nr. 103.

Minden megrendelés postafordulattal megküldetik.

Polgári

menyasszonyi

kelengyét

ajánl

100 frtért LUSTIG EDE

6 drb Chiffon-ing díszítve	12.—
6 „ Háló-köntös himzéssel	10.80
6 „ Nadrág	11.40
3 „ Alsósoknya	8.80
12 „ Zsebkendő fehér vagy színes	4.—
12 pár Harisnya	6.—
2 ággy Ágykészlet szépen kiállítva	14.80
6 drb Nanking-tollhuzat	5.40
6 „ Alsó-lepedő	9.60
2 „ 6-szem. garnitúra damaszt	10.80
2 „ Kávésteríték színes	6.—
12 „ Torülködő vászon	6.—
12 „ Konyharuha	2.40
12 „ Portörő különféle	3.—

o. é. forint 111.—

10% pénzár-kezdvezm. 11.—

összeg netto frt 100

**MENYASSZONYI
KELENGYÉK**
rendelésre
100 frttól 1000 frtig.

kiváratra minták
az összeg előleges
beküldése után
megtekintésul ház-
hoz küldetnek.

Vászon és fehérneműek
nagy választékban.

	III	II	I
Rumburgi vászon 1 vég	30.—	40.—	60.—
Creas s irlandi vászon 78 cm.	6.—	12.—	24.—
Creas s irlandi vászon dupla- széles lepedőnek	24.—	36.—	48.—
Asztali készletek 6 személyre	5.—	10.—	15.—
Ágytakarékok tricót	2.—	2.80	4.80
Torülködők vászonból tuczatja	3.60	6.—	12.—
Csipke s divatfüggönyök pár	4.—	8.—	12.—
Női chiffon-, vászon- és batizst ingek	2.—	4.—	6.—
Női chiffon-corsetta	1.40	2.80	4.—
Női chiffon alsósoknya s nadrág	1.80	3.60	4.80
Ágyhuzat chiffon s vászonból 1 ágykészlet	20.—	30.—	40.—

A fentjegyzett cikkekkel legjobban ajánlom, s
daczára annak, hogy azok legolcsóbb szabott
árakon vannak jegyezve, azon körülmény-
nél fogva, — hogy utazókat nem alkalmazok —
azok költségét 10% engedmény fejében a t.
vevőknek kedvezményezem.

LUSTIG EDE
BUDAPEST, Kerépesi-ut 2.

Alapítva 1876. Szabott árak.

Rendelések pontosan eszközöltefnek.

Köszönetnyilvánítás.

Ó Fensége Salvator Lipót főherceg udvarmesteri hivatala. Általános Asbestáru gyár. Ó császári és ki-
rályi Fensége Salvator Lipót főherceg rendkívül meg van elégedve az asbesttalppal bélelt cipőkkel. Ó
Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy el, mint
más közönséges cipőknél. Kúidök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat as-
besttalpbéléssel, ugyanannál a cipéznél s aztán küldjék ide. Hiszük, hogy e vadász-cipők ép oly jók
lesznek és ép oly megfelelők, a mint megtele 35 voltak a szaloncipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án.

K R A H L, huszárcapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja: Tisztelt Doktor ur!
Az asbestbetétű cipők kitünöknek bizonyultak, szilárdan és puhán járók; megszűnt minden lábfájásom, úgy
hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel. Szíves tanácsát köszöni Dánoson,
1897. évi szeptember 17-én. Tisztelő híve: WEKERLE SANDOR.

Nincs többé lábfájás

186 25—50

Óvjuk lábainkat hidegtől, nedvességtől és meghűléstől. Sem tyukszem, sem izza-
dós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés. Rövid idei
viseles után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Högyes-léle az egész
világon szabadalmazott Asbest talpbéléssel látja el. Kettős vastagságú 1 frt
20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele. Az Asbesttalpbélés
kitünőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir.
honvédségnek eddig 22500 pár szállított. Székküldés csakis utánvetellel, vagy a pénz előle-
ges beküldése és külön 10 kr. frankó. Felvilágosítások és prospektusok, köszönetnyilvánítások
ingyen. Viszonteladóknek megfelelő árengedmény.

Általános Asbetáru gyár betét-társaság. Budapest, VI., Szív-u. 18.

Kapható lapunk kiadóhivatalában.

**MINDEN SORSJEGY UTÁNFIZETÉS NÉLKÜL
MIND A 6 HUZÁSON JÁTSZIK.**

USA CIROK SORSJÁTÉK

**FŐNYEREMÉNY
100.000
KORONA**

5 NYEREMÉNY 20.000 KORONA

**AZ ÖSSZES NYEREMÉNYEKET KIVÁNTATRA 20% ÉVONALASZT
AVALLALAT KESZPENZBEN VISSZAVÁSÁROLU**

EGY SORSJEGY ÁRA: 1 KORONA

Huzás már 1899. január hó 4-én.

Sorsjegyeket ajánl:

Takarékpénztár.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, november 19.

Buza márcziusra	9.76
Buza októberre	—
Uj tengeri	4.68
Tengeri augusztusra	—
Rozs őszre	8.40
Zab őszre	5.98

Értéktőzsde.

Budapest, november 19.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	352.15
Magyar hitel	380.90
Allamvasut	352.10
Salgótarjáni	612.—
Wagon-kölcsön	258.—
Villamos vasut	223.—
Magyar leszámítoló	252.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	864.—
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	269.—
Magyar jelzőlog	244.75

Bécs, november 19.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	351.75
Magyar hitel	380.75
Allamvasut	351.75
Birodalmi márka	58.97

Sivatatos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. november 19-én

Magyar aranyjárdék 4%	119.—
Magyar koronajárdék	97.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	119.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	96.10
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.55
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	161.50
Tiszabábalyozói és szegedi sorsjegyek kölcsön	135.—
Osztrák járadék papírban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	100.75
Osztrák járadék aranyban	120.—
Osztrák korona járadék	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bankrészvény	910.—
Magyar hitelbankrészvény	383.25
Osztrák hitelintézeti részvény	355.75
Paris vista	34.—
Nmet birodalmi márka	58.95
London vista	120.00
Paris vista	47.66
20 márkás arany	11.78

SZERKESZTŐI POSTA.

Sz. J. Ma d. n. 4 órára össze lesz hívva a bizalmas konferencia ez ügyben, a már aláírtak bevonásával. A felszólítás ki van nyomtatva s köztük szét lesz osztva. Az újságias decz. 4-én d. u. 4 órakor. Csütörtök d. n. 4 órára ez ügyben szíveskedjék hozzánk eljárnani, ott bővebben.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKI S. VILMOS.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves házi-szer ellentét az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsolésként alkalmazatik kőszvényeknél, csúznál, tagzsárgatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsolésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyákoros Horgony-Liniment-einevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegekben van. Főraktárunk Gyógyszerárban készletben van: **Török József** Gyógyszerésznél Budapesten. Bévásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebbbértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter crégely-zés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállító, RUDOLSTADT.

A nagyközönség nyilatkozata.
Hálairat Amerikából.

Az eredeti levél másolata szósz szerint magyarra fordítva!

Wilhelm Ferencz gyógyszerész urnak Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

New-York, 1898. május 18.

Kedves Uram!

1895. november 12-én a rheuma annyira erőt vett rajtam, hogy kénytelen voltam ágyba fekdülni. Nyolcz hónapon át merev állapotban fekvé mozdulni sem bírtam. 175 lbs-ról 137 lbs-re fogytam le azon irtóztató fájdalmakban, mit ez idő alatt szenvedtem. Minden gyógykezelést megpróbáltam, eredménytelenül. Electr. kenőcs, török fürdők stb., az orvoságok minden képzelhető módját megpróbáltam s még csak jobban sem éreztem magam, úgy hogy kezelő orvosom maga kidobott pénznek nevezte amit gyógykezelésre költöttem.

Idők multán egyik barátom látogatott meg. ki emlékest tett előttem a Wilhelm-fele rheuma-és csúz-ellenes vértisztító theáról, mint a rheuma egyik nélkülözhetetlen gyógyszeréről. Elmondottam neki, mint próbálkoztam már egyéb szerekkel s hogy kevés bizalmam van már.

Ugy látszik jobb sejtelmem diktálta, hogy Önhöz fordultam, mert még reméltem kissé. hátha van segítség, mely engem kigyógyít. És ime meggyőződtem, hogy csakugyan van ily segítő.

Nem lehet szavakkal elbeszélni azt a szenvedést, mely különösen az utolsó 3 évben győtrött; de most már semmi bajom nincs és e pillanatban azt hiszem, hogy megíjadom, a világ minden kincsénél többre tartva *Wilhelm köszvény-és csúz-ellenes vértisztító theáját.*

Együttel szíveskedjék számomra posta-fordulattal 1 tuczatot (12 csomag) küldeni a nevezett köszvény-és csúz-ellenes vértisztító theából.

Egyébként önnök jó egészségét, hosszú életet kívánva, maradtam tisztelettel

Gordon M. József,

New-York, Orchard st. 179. Egyesült-Államok, Amerika.

Kapható minden gyógyszerárban.

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábyakké. Ára darabonként 3 forint.

Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá ezüstös óralánc 60 krajczár.

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításán kitüntette, gyakorlás nem kell. Megvásárlás kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbetegségtől megment. Tartós és pénzt megtakarító. Darabja 3 forint.

A penge *** csillagos aczélből és a többi részei alpaccából vannak. Egy külön penge hozzá 1 forint.

Megrendelhető:

POLLÁK SANDOR főbizományosnál,

BUDAPEST, V. ker. Kálmán-utca 17.

Gyűjtőknek 5 drb után egy-egy ingyen küldetik.

Eladó cserfa.

A nagyváradi I. sz. káptalani uradalom központi irodájában

I. oszt. cser tűzifa

eladó.

Megrendelések ugyanott eszközölhetők.

Papp Imre,

lőtiszt.

A leghatásosabb HÁZISZER, mely az emésztést szabályozza, rendes vérkeringést eredményez, a vérnek beteges alkotórészeit eltávolítja (az egészség fentartásának első feltétele) egy leggyorsabban eltávolít minden gyomorbaít u. m.: étvágytalanság, savanyu felbőgés, felfúvódás, hányás, has s gyomorfájás, gyomorgöres, gyomortulterhelés, elnyálkásodás, a ranyér, nőibajok s bélbajokat

Dr. Rosa életbalsama

PRÁGAI HÁZIKENŐCS

Fragner B. gyógytárából, Prága 203—III.

E szer felfrissít, gyorsítja az emésztés tevékenységét, egészséges tisztá ért ad s mint ilyen biztos elterjedt s elismert népszerű házi-szer.

A gyögyulás fájdalommentes s a kenőcs hűsítő hatással van

Egy üveg 50 kr. Dupla adag 1 frt. Postával 20 krral több.

Egy adag 25 kr és 35 kr. Postával 6 krral több.

ÓVÁSI!

Csak az eredeti FRAGNER B. prágai készítményeket kérjük s jól vigyázzunk a csomagolásra, melyeken a jobból lerajzolt védjegyeket megláthatjuk. Mert csak az a valódi *Rosa-féle balsam* a melyen a gömbölyű védjegy s az a valódi *prágai házi-kenőcs*, a melyen a háromszögletű védjegy feltalálható.

A ki engem börtöfélé hamisításra rávezet, díjazásban részesül.

Sok ezer köszönőlevél megtekintető.

Raktár Budapesten: Török J., Egger A. gyógyszerészeknél; Thallmajer és Seitz, Kochmeister utódnál és 71 15—25 Hering Sándornál Nagyváradon.

A készítő **FRAGNER B.** gyógyszerárban a Fekete Sashoz Prága, Esete der Ppornergasse Nr. 103.

Minden megrendelés postafordulattal megküldetik.

Hirdetések felvételnek
a „TISZÁNTÚL”
kiadóhivatalában.

KÖBÁNYAI KIRÁLY SÖRFÖZŐ

Részvény-Társaság.

Alaptőke 4.800.000 korona.

Góliát maláta-sör.

Bajor módra készült ezen legújabb sörgyártmányunk arra van hivatva, hogy az e nemű külföldi árukat kiszorítsa.

Kellemes zamata miatt kedvelt üdítő ital és gyógyhatásánál fogva a legelső orvosi szaktekintélyek melegen ajánlják, különösen dr. Korányi Frigyes és dr. Kéti Károly egyetemi tanár urak tanásítják, hogy ezen sör sikeresen használhatóak bizonyult.

Ideg bajokban, vérszegénységűnél, emésztési zavaroknál, gyengeségnél maláta-sörünk kétségtelenül valódi gyógyító szer.

Árak vidékre: Nagy láda: 60 kis palack 6 frt, betét 4 frt összesen 10 frt.

Kis láda: 30 kis palack 3 frt, betét 2 frt, összesen 5 frt, budapesti vasuti állomásra szállítva utánvétellel.

Hónapokig eltartható.

A ládákért és palackokért adandó 4 forint illetve 2 frt betétet, azoknak hérmentes visszadáskor visszaszolgáltatjuk.

Megrendeléseket elfogadják: Gyári irodánk Kőbányán, városi irodánk: Budapest, VII., Kertész-utca 40. és helybeli főraktárosunk:

POPPER JÓZSEF.

251 12-20

1/2 árban.

STEINZ.

Fő-utca, Apáca-utczával szemben.

Becses tudomására hozom a n. érdemű közönségnek, hogy Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca, Apáca-utczával szemben, volt Stein S. cég keztyű és férfi divat üzletét megvásároltam — és miután ezen üzletággal felhagyok, az összes raktáron levő férfi ing, nyakkendő, zsebkendő és keztyű árukat

fél árban

kiárusítom.

Ezzel kapcsolatban van szerencsém a t. hölgyközönséget értesíteni, hogy ugyan azon helyiségben az igényeknek megfelelő

mieder-üzletet

nyitottam, melyben a t. megrendelőim kényelmére külön próba-termet létesítettem.

Üzletemben mérték után a legegyszerűbbtől a legfinomabb minőségű fűzők készíttetnek csak mérték szerint.

Mieder varrónő azonnal felvétetik.

JANKY ANTAL utóda KISS KÁROLY

Nagyváradon, Szent László-tér.

Ajánlja: fűszer, bor, csemege, ásványviz, petroleum, lámpa és kosár áru kereskedést.

S a beállott idény alkalmából következő főbb czikkekre hívja fel a tisztelt közönség becses figyelmét: Mindenféle páczott, füstölt, olajos és sós halak, halikra. Bozeni conservek és befőztek; külföldi és hazai sajtok, prágai és kassai sódar főzve és nyers füstölt állapotban, vegyes főlvágottak és Október 15-től kezdve naponta friss paprikás és tormás szepességi kolbászkák. Főzelékekből borsó- sárga és zöld szemes, lencse zsuzsukmentes; szárított zöldségek, különösen zöldpaszuly, cukorborsó és Julien. A legkedveltebb minőségű rumok, chinai és orosz theák, magyar és angol Theasütemények, magyar és francia pezsgők és Cognacok, kül- és belföldi borok, likorok és égetett szeszes italok megbízható pontos kiszolgálás és jutányos árak mellett. Kifünő asztali bor 1 liter 38 és 45 kr.

Lámpák

a világhírű Ditmár R. gyárából.

Ezen lámpákkal érhető el a legjobb világítás. Raktáron tartok mindennemű asztali-, irodai-, fali- és függő lámpákat, úgy csillárokat is nagy választékban mind gyári áron.

Lámpa alkatrészek

n. m. égők, betétek, lángoszlopok, golyó és bori-tótartók, lámpacsövek, lámpagolyók és bori-tók különféle kivitelben. — Valódi Ditmár-féle lámpapabelek stb. stb. külön-külön is kaphatók e czélra berendezett üzletemben.

Különös figyelmet érdemelnek és legalkalmasabb nagyobb termek és iskolahelyiségek kivilágításához a Ditmár-féle szabadalmazott

„ASTRAL” függőlámpák

58, 101, 130 normális gyertyafényű világitással s továbbá a kifünő szerkezetű

„FAVORIT” irodai és asztali lámpák

21 és 35 gyertyaerősségű világitási bányvel. Üzletemben lámpák újítása, esetleg átalakítása is elvállaltatik.

PETROLEUM,

melyből mindig csak a megbízhatóbb I-ső minőségű gyártmányt tartom s a legmagasabb gyulékonyaság fokot, (tehát nem robbanó és füstölő) árusítom el. — Császárólaj, valódi brémai és tiszta lámpaolaj, Parafin Stearin és fagygyu-gyertyák minden minőségben.

A petroleumot — csakis a legjobbat — ólomzáros 5 literes kannákkal

előre történt megrendelésre

házhoz szállítva is

kihordatom, külön e czélra berendezett kecsimmal.

Fás és utazó kosarak

minden nagyságban esinos kivitelben igen előnyös áron

Kiváló tisztelettel:

Janky Antal utóda
Kiss Károly.